

რვენი სოფელი

ბაჩემოს დახვინა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

◆ ივლისი/2020

№5 (55)

აღობა

კახეთის ხევიონში თავთავიანი კულტურის მოსავლის აღების სამუშაოები 15 ივნისიდან დაიწყო და შეუფერხებლად, აგროვალების დაცვით მიმდინარეობს

რთველი 2020

83 2

სახელმწიფოს მხარდაჭერა მკვანახეობა

მთავრობის ბაზრის რეგულირებით ჩაართვილი და კახური მწვანის

მიწიძალაღი ფასი 80 თეთრი იქნება

აგროარული წარმოების მხარდაჭერა 83 3

პრემიერ-მინისტრი გიორგი გახარია რეგიონში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან, ლევან დავითაშვილთან ერთად იმყოფებოდა.

ახალი ამბები

83 4-6

საქართველოს პრეზიდენტობით ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს პირველი ონლაინ სხდომა გაიმართა

კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF) დაცულ ტერიტორიებს, პანდემიის პირობებში დაუბრკოლებელი ფუნქციონირებისთვის, 4 160 000 ლარის მოცულობის მხარდაჭერას აღმოუჩენს

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტი მთავრობის სხდომაზე მოინონეს

ხორბლის აღების პროცესი აქტიურ ფაზაშია

ლევან დავითაშვილი: „პანდემიით შექმნილი გამოწვევების მიუხედავად, ატმის მოსავლის აღების, ჩაბარებისა და რეალიზაციის პროცესი შეუფერხებლად მიმდინარეობს“

ნელს, აღებული საადრეო კარტოფილის მოსავალი, დაახლოებით, 15 000 ტონამდეა, საიდანაც 3000 ტონა ექსპორტირებულია.

ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის სოფელ თელაში, თხილის მიმღებ-გადამამუშავებელი და შემნახველი ახალი საწარმო ამოქმედდა

თესლის ხარისხის ლაბორატორიამ საერთაშორისო აკრედიტაცია მოიპოვა

სასოფლო-სამეურნეო მიმართულებით 2 მილიონი ლარის ოდენობის გრანტები გაიცემა

ტირიფონის სარწყავი სისტემის წყალგამანაწილებლის რეაბილიტაცია დასრულდა

6 თვეში 4121 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლინდა

ანგარიში 83 8

სოფლის მეურნეობის ანტიკრიზისული გეგმის „ზრუნვა სოფელზე და ფერმერებზე“ ფარგლებში, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში ჩართული ფერმერები და მენარმეები სახელმწიფოსგან მნიშვნელოვან მხარდაჭერას იღებენ

6 თვეში 4121 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლინდა

წარმატების ისტორიები 83 9

გარდაბნის მუნიციპალიტეტში არსებული კომბინირებული საკვების გადამამუშავებელი საწარმო

ახალგაზრდა ფერმერი ქალის ღვინის მარანი სოფელ ხაშში

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „შატო აკურა“ 10-ზე მეტი დასახელების ღვინოს აწარმოებს

ქართული მარწყვი და მოცვი აშშ-ში ექსპორტზე გავიდა

გარემოს დაცვა 83 10

სურსათის ეროვნული სააგენტო 83 11

ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება - CCHF

ჭილეხი (Anthrax)

იტალიური კალიის სანინალმდებოდა კახეთში 15 ათასი ჰექტარია დამუშავებული

ფაროსანა

დაცული ტერიტორიები 83 12

გარემოს დაცვა 83 13

წყლის რესურსების მართვა და მონიტორინგი საქართველოში

აგრორჩევა 83 14

ხორბლის ქიმიური მკვანახეობა და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები

ვახის ჯიშები 83 15

მაური თეთრი

ჭუმუტა

სანური

რქანითელი მუსკატური

რჩევა ფერმერებს 83 16

სახელმწიფოს მხარდაჭერა მევენახეებს

როველი 2020

მთავრობის გადაწყვეტილებით
ჩქარითა და კახური მწვანის

მინიმალური ფასი 80 თეთრი იქნება

ლევან დავითაშვილი: „დღეს არსებულ ვითარებაში, ასეთ ფასად, ასეთი ქარბი რაოდენობის ყურძნის დაბინავება არის მაღალი სახელმწიფოებრივი პასუხისმგებლობა და სპეკულირება არის აბსოლუტურად არამართებული“.

„წელს, როგორც რეაქტივის და კახური მწვანის ყურძნის ფასი იქნება მინიმუმ 80 თეთრი. ბევრი სპეკულაცია შეიძლება იყოს, ბევრმა შეიძლება თქვას, რომ ფასი უნდა იყოს ესა თუ ის რიცხვი, გამომდინარე იქიდან, რომ წინა წლებში ფასი შეიძლება ყოფილიყო უფრო მაღალი ან უფრო დაბალიც კი.“

ჩვენ მევენახეობის სექტორში დღეს გვაქვს ძალიან რთული ვითარება. ეს არ ეხება მხოლოდ საქართველოს. ეს ეხება ევროპის წამყვან ღვინის მწარმოებელ ქვეყნებს, ისეთებს, როგორებიცაა ესპანეთი, იტალია, საფრანგეთი, რომლებიც მსოფლიო ღვინის წარმოების 70 %-ზე მეტს აწარმოებენ.

დღეს ყველგან არის დაბინავების პრობლემა; არსებობს ტევადობების პრობლემა, რომ ყურძენი ჩაიწეროს და ინარჩუნოს ღვინო.

კონიუნქტურა არის საკმაოდ მძიმე; ზოგადად, ვითარება საკმაოდ რთულია; რამდენიმე თვე საქართველოში ჰორეკას სეგმენტი - სასტუმროები და რესტორნები დაკეტილი იყო. ჩვენს სამეზობლოში, პანდემიიდან გამომდინარე, ვითარება კიდევ უფრო მძიმეა და შეზღუდვების რეჟიმი ჯერ კიდევ გრძელდება.

ჩვენ ის ზრდა, რაც ექსპორტის კუთხით, ბოლო წლების განმავლობაში გვქონდა რაოდენობაში, და რაც პრემიერმა აღნიშნა, შეიძლება წელს ვერ მივიღოთ - ეს ერთი და მეორე, ჩვენი ნედლეულის წარმოება იყო სწორედ ამ ზრდაზე დამოკიდებული. ჩვენ, ყოველწლიურად, 10-12%-ით მეტი ყურძნის წარმოება გვაქვს, რადგან, ბოლო წლებში, ინტენსიურად ვაშენებდით ვენახებს. ეს იყო მოტივი ინდუსტრიისთვის და რამდენიმე ათეული კომპანიიდან ჩვენ დღეს მივიღეთ 300-მდე ღვინის მწარმოებელი კომპანია, ხოლო რაოდენობაში, 2020 წელს, ეს არის, დაახლოებით, 300 000

ტონა ინდუსტრიულად გადასამუშავებელი ყურძენი.

სახელმწიფოსგან მევენახე ფერმერებისთვის შექმნილი მინიმალური გარანტიები არის სოლოდარობა ქართული საზოგადოების, რადგან ეს არის ქართველი გადასახადის გადამხდელის მიერ აკუმულირებული თანხა.

„როგორც ხელშემწყობი ღონისძიებების შესახებ მთავრობის დადგენილებაში ბევრი პროცედურა განისაზღვრა.“

როგორც ორგანიზებულად ჩატარებისთვის, სამინისტროს ბაზაზე, შეიქმნება სამუშაო ჯგუფი, რომელიც კოორდინაციას გაუწევს მუშა პროცესს, ასევე ნაკადების მართვას, იმისთვის, რომ მევენახე ფერმერებმა კომფორტულად მოახერხონ თავისი პროდუქტის დაბინავება რიგების და პრობლემების გარეშე.

მნიშვნელოვანია საკითხი, რომელიც უკავშირდება სუბსიდირებას და იმ მინიმალური და სოციალური გარანტიების შექმნას, რომელიც აღელვებდა ჩვენს მევენახე ფერმერებს. რამდენიმე დღე იყო დისკუსია, თუ როგორ იქნებოდა წელს როგორც სახელმწიფოს ინტერვენცია. ჩვენ განვაცხადეთ, რომ ბიუჯეტში გათვალისწინებული გვქონდა გარკვეული რესურსები პანდემიით გამოწვეული პრობლემების დასაძლევად, მათ შორის, როგორც ორგანიზებულად ჩატარების კუთხით.

ის მსხვილი კომპანიები, რომლებიც შეძლებენ 1000 ტონაზე მეტი რეაქტივის ან კახური მწვანის ყურძნის გადამამუშავებას, ეს არის ძირითადად ის მასა, რომელიც, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ იქნება ქარბი და კერძო სექტორი მას მარტო, სტიმულირების გარეშე ვერ დააბინავებს, მიიღებენ 30 თეთრიან სუბსიდიას იმ შემთხვევაში, თუ მათი ფასი იქნება მინიმუმ 80 თეთრი. ეს ნიშნავს, რომ ჩვენ მევენახე ფერმერებისთვის გარკვეული სოციალური გარანტიები გავაჩინეთ.

რაც შეეხება დანარჩენ ყურძნის სახეობებს, ეს არის როგორც ინდუსტრიულად გავრცელებული საფერავის ჯიშის ყურძენი ან სხვა იშვიათი სახეობები, აქ მხარდაჭერა იქნება ის მასტიმულირებელი ღონისძიებები, რომელიც მთავრობამ შეიმუშავა. ეს უკავშირდება იაფ საბრუნავ საშუალებებზე

ხელმისაწვდომობას ჩვენი ბიზნესოპერატორებისთვის, ღვინის კომპანიებისთვის, ყურძნისეული სპირტიანი სასმელების მწარმოებელი კომპანიებისთვის. ეს არის მხარდაჭერა ბიზნესისთვის, რომ მეტი იყოს მათი ინტერესი მეტი რაოდენობის ყურძენი მეტ ფასად ჩაიბარონ. ერთი, ფერმერებმა უნდა მიიღონ ანაზღაურება, რომელიც ფარავს სრულად მათ დანახარჯებს და მეორე, მიიღონ იმგვარი მოგება, რომ ჰქონდეთ მოტივაცია, დარგში საქმიანობა გააგრძელონ.

ასეთ რთულ ვითარებაში, ის, რომ ჩვენ მინიმალური გარანტიები შექმენით ქართველი მევენახე ფერმერებისთვის, ვფიქრობ, არის ძალიან მნიშვნელოვანი მიღწევა და სოლიდარობა ქართული საზოგადოების, რადგან ეს არის ქართველი გადასახადის გადამხდელის მიერ აკუმულირებული თანხა. ეს არის სოლიდარობა მევენახე ფერმერებისთვის, რომ მათი საქმიანობა დღეს იყოს დაფასებული და ნაკლები პრობლემებით გაიარონ 2020 წლის სეზონი.

ჩვენ შარშან გვქონდა ფასი 70 თეთრი და წელს 80 თეთრი, ამ რთულ პირობებში, ვფიქრობ, არის აბსოლუტურად ღირსეული ფასი.

ყველა გადაწყვეტილება, რომელიც ეხება ბიზნესს და სექტორს, არის მათთან შეჯერებული.

ღვინის ეროვნული სააგენტო, ინტენსიურად აწარმოებდა მოლაპარაკებებს, შეხვედრები ჰქონდათ მწარმოებთან, როგორც მსხვილ ისე მცირე მწარმოებლებთან და მევენახე ფერმერებთან. ჩვენ გვაქვს რეგულარული კომუნიკაცია და პოზიცია არის შეჯერებული იმისათვის, რომ სახელმწიფოს მხრიდან მიღებული გადაწყვეტილებები იყოს დარგის განვითარებაზე ორიენტირებული და არ უნდა უშლიდეს ხელს დარგის განვითარებას“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

გიორგი გახარია ფერმერებს - სოფლის მეურნეობა არის ის დარგი, რომელსაც შეუძლია, არა მარტო გამოკვებოს ეს ქვეყანა, არამედ, ექსპორტის პოტენციალიც ჰქონდეს.

„ამ ქვეყანაში სოფლის მეურნეობა არის ის დარგი, რომელსაც შეუძლია, არა მარტო გამოკვებოს ეს ქვეყანა, არამედ, ექსპორტის პოტენციალიც ჰქონდეს, - ამის შესახებ საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა გიორგი გახარიამ სოფელ ნიქოზის სანერგე მეურნეობაში, შიდა ქართლის რეგიონის ფერმერებთან შეხვედრისას განაცხადა.

როგორც მთავრობის მეთაურმა აღნიშნა, ეს არ არის მარტივი, მაგრამ სოფლის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაცია უნდა მოხდეს.

„ეს არის ყველაზე კარგი მაგალითი, თუ რა შეუძლია შრომას და როგორ შეიძლება ქვეყანას ემსახურო, განსაკუთრებით აქ. ეს მაღალფარდოვანი სიტყვები არ არის. ბოლო დღეების განმავლობაში, ისეთი წუნუნი მესმის ისეთი ჯანიანი ბიჭების ქალაქში, რომ ტურისტი აღარ არის, რა გვეშველება, მოგვეხმარეთ და ა.შ. რეალურად, ყველას უნდა ახსოვდეს,

რომ ახალგაზრდა მამაკაცი, ჯანით და ენერჯით სავსე, თუ აქვს შესაბამისი სურვილი, სამართლიანობა, ღირსება, ყოველთვის შეძლებს, საქმე გააკეთოს ისე, როგორც აკეთებს გიორგი. 6 თვის წინ ვიყავით ვაშლის ბაღებში, რომელიც საუკეთესოდ არის გაკეთებული. იქაც ვისხედით, ბევრი კარგი გადაწყვეტილება მივიღეთ, ბევრ რაღაცაზე შევთანხმდით. საქმის კეთება ვისაც უნდა, ყოველთვის შეძლებს, მიუხედავად იმ რთული პირობებისა, რაშიც ქვეყანას უწევს ცხოვრება. ყველანაირი წუნუნის და ვინმეზე გადაბრალების გარეშე და ეს კაცი, ისევე როგორც თქვენ, არის ამისი მაგალითი. მართლა რთული პერიოდია. ზოგჯერ რთულია ადამიანს აუხსნა, რომ ეპიდემია ძალიან დიდი რისკია, ასეთ ამინდში, ასეთ რეგიონში, უამრავი სხვა გამოწვევა გვაქვს. უნდა გვახსოვდეს, რომ ეს არ არის სახუმარო საქმე. ახლა თუ რაღაცას ვაკეთებთ და შედეგი გვაქვს, გვაქვს ერთობლივი მუშაობით და ასე უნდა გავაგრძელოთ. რაც უფრო გავუფრთხილდებით ერთმანეთს და დავიცავთ წესებს, მეტი შესაძლებლობა გვექნება,

რომ ეკონომიკა და პირველ რიგში, სოფლის მეურნეობა ნელ-ნელა გამოვაცოცხლოთ. ყველამ ნახა, რომ როგორც კი კრიზისი დაიწყო, სოფლის მეურნეობის მინისტრს მოუწია პროდუქტებზე მარაგების გაკეთება, იმიტომ, რომ მეზობლებმა და ყველა იმ ქვეყანამ, საიდანაც პროდუქტს ვყიდულობდით გადააკეტეს და თქვეს, რომ ექსპორტი დამთავრდა. ამ ქვეყანაში სოფლის მეურნეობა არის ის დარგი, რომელსაც შეუძლია, არა მარტო გამოკვებოს ეს ქვეყანა, არამედ, ექსპორტის პოტენციალიც ჰქონდეს. ეს არ არის მარტივი, მიწები ძალიან დაქუცმაცებულია, ზოგან წყლის პრობლემაა, ზოგან ცოდნის პრობლემაა, მაგრამ სოფლის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაცია უნდა მოხდეს, ეს ვერ მოხდება ერთ დღეში, მაგრამ გიორგი არის ამის კარგი მაგალითი, როგორ შეიძლება, რომ ამ წარმატებულ მოდელზე, ახალგაზრდებმა გააკეთონ ისე, როგორც ეს კაცი, ეფექტურად, შედეგიანად აკეთებს საქმეს და შედეგიც სახეზეა“, - განაცხადა გიორგი გახარიამ.

გიორგი გახარია - მთავრობის ანტიკრიზისული გეგმის მიზანია, რომ მიუხედავად კრიზისისა, სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ ადამიანებს სამუშაო ადგილები შეუნარჩუნდეთ

„სახელმწიფო პროგრამების საშუალებით, ჩვენ ფერმერებს ვაძლევთ სტიმულს, გააგრძელონ ან დაიწყონ ხარისხიანი პროდუქციის წარმოება, რითაც პირველ რიგში ადგილობრივ, შემდეგ კი მსოფლიო ბაზარზე შესაბამის ადგილს აუცილებლად დავიკავებთ და ეკონომიკას გავაძლიერებთ“, - ამის

შესახებ საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ქარელში მდებარე ხილის გადამამუშავებელი კომპანია „ქარელის ხილის“ საწარმოში დასაქმებულებთან შეხვედრისას განაცხადა.

მთავრობის მეთაურმა აღნიშნა, რომ კომპანია წარმატებული წარმოების კარგი მაგალითია, ის ყოველწლიურად 75 ტონა სხვადასხვა დასახელების ჩირს აწარმოებს და პროდუქცია როგორც ადგილობრივ, ისე საქსპორტო ბაზრებზე გააქვს.

პრემიერ-მინისტრის განცხადებით, მთავრობის ანტიკრიზისული გეგმის მიზანია, რომ მიუხედავად კრიზისისა, სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ ადამიანებს სამუშაო ადგილები შეუნარჩუნდეთ, ხოლო ფერმერებს შეფერხებების სწრაფად გადალახვის შესაძლებლობა მიეცეთ.

კომპანიამ სახელმწიფო პროგრამის - „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში 1 ჰა ატმისა და 10 ჰა ქლიავის ბაღები გააშენა და 50 ათას ლარზე მეტი დაფინანსება მოიპოვა. საწარმოს გაყიდვების საერთო

მოცულობა, უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში, დაახლოებით, 65%-ით გაიზარდა. გარდა ამისა, ის პირველი ქართული კომპანიაა, რომელმაც მომხმარებელს ჩირი შეფუთული სახით შესთავაზა. საწარმოში 45 ადგილობრივია დასაქმებული.

პრემიერ-მინისტრი საწარმოში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრ ლევან დავითაშვილთან და შიდა ქართლის სახელმწიფო რწმუნებულთან, გიორგი ხოჯევანიშვილთან ერთად იმყოფებოდა.

საქართველოს პრეზიდენტობით ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს პირველი ონლაინ სხდომა გაიმართა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს (IOC) პირველ ონლაინ სხდომას დაესწრო და, სიტყვით გამოსვლისას, საერთაშორისო საბჭოს, როგორც დარგის განვითარების ხელშეწყობი პლატფორმის მნიშვნელობაზე ისაუბრა.

სხდომას, რომელსაც 45-ზე მეტი ქვეყნის წარმომადგენელი ესწრებოდა, ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს პრეზიდენტი გიორგი სვანიძე ხელმძღვანელობდა.

საქართველო ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს წევრი 2019 წელს გახდა. ამავე წელს ჩვენი ქვეყანა ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს 2020 წლის პრეზიდენტი ქვეყანად ოფიციალურად დასახელდა.

„მოხარული ვარ, რომ საქართველო გასული წლიდან ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს ოჯახის წევრია. რომ არა პანდემია, დედაქალაქი თბილისი საბჭოს სხდომის მასპინძელი იქნებოდა. მსოფლიოში არსებული ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობიდან გამომდინარე, საბჭომ პრეზიდენტი ქვეყნის სტატუსი გავიხანგრძლივა. ვიმედოვნებ, მომავალ წელს, ჩვენი ქვეყნის დედაქალაქში საბჭოს სხდომის მასპინძლობის შესაძ-

ლებლობა მოგვეცემა“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტი ახალი ეკონომიკური შესაძლებლობების გაძლიერებაა. ქვეყანაში ზეთისხილის პლანტაციების გაშენება ქვეყნის ეკონომიკურ გაძლიერებასა და ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებაში მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს.

ონლაინ სხდომას ესწრებოდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ხატია წილოსანი, რომელმაც ზეთისხილის და მისგან წარმოებული პროდუქციის სასარგებლო თვისებების გარდა, აღნიშნული კულტურის გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით გამორჩეულ უნარზე ისაუბრა და აღნიშნა, რომ ზეთისხილს დეგრადირებული ნიადაგის აღდგენის ხელშეწყობის და კლიმატზე მავნე ზეგავლენის შემცირების უნიკალური თვისება აქვს.

საბჭოს სხდომაზე, პანდემიის პირობებში, პროდუქციის წარმოებასა და რეალიზაციასთან დაკავშირებული საკითხები და სამომავლო გეგმები განიხილეს. საქართველო ევროპაში ზეთისხილის მესამე ჰაბად დასახელდა.

როგორც გიორგი სვანიძემ აღნიშნა, ევროპა აზიის ქვეყნებს ზეთისხილისგან წარმოებული პროდუქციით საქართველოს ჰაბის საშუალებით მოამარაგებს, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ინვესტიციების მოზიდვას, ზეთისხილის ინდუსტრიის განვითარებას და წარმოებული პროდუქციის რეალიზაციას.

ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭო 1959 წელს, მადრიდში დაარსდა. საბჭოს მიზანი ზეთისხილის პირველადი წარმოებისა და ექსპორტის მხარდაჭერაა.

კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF) დაცულ ტერიტორიებს კანდემიის პირობებში დაუბრკოლებელი ფუნქციონირებისთვის 4 160 000 ლარის მოცულობის მხარდაჭერას აღმოუჩენს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, კავკასიის ბუნების ფონდსა (CNF) და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის მემორანდუმი გაფორმდა. მემორანდუმის თანახმად, კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF) დაცულ ტერიტორიებს გრანტის სახით 4 160 000 ლარის ფინანსურ მხარდაჭერას აღმოუჩენს.

„პანდემიის პირობებში, უცხოელი ვიზიტორების შემცირების ფონზე, კავკასიის ბუნების ფონდის მხრიდან მხარდაჭერა დროული და მნიშვნელოვანია. მოგეხსენებათ, პანდემიამ უარყოფითი გავლენა მოახდინა მსოფლიო ტურისტულ სფეროზე. როდესაც ვითარება შეიქმნა ჩვენს დაცულ ტერიტორიებზე, შემცირდა უცხოელი ვიზიტორების ნაკადი, რომელიც შემოსავლის ძირითადი წყაროა. მიუხედავად შექმნილი ვითარებისა, ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარე სამუშაო შეუფერხებლად წარიმართოს. გერმანიის მთავრობის მხრიდან ჩვენ ვიღებთ გრანტს, რომელიც უმნიშვნელოვანესი მხარდაჭერაა და მიმდინარე წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საოპერაციო ხარჯების დაფარვაში დაეხმარება“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

„პანდემიის შედეგად, ქვეყანაში ტურისტებისგან მიღებული შემოსავალი

მნიშვნელოვნად შემცირდა, შესაბამისად, კავკასიის ბუნების ფონდის დირექტორთა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება დაფინანსების გაზრდის შესახებ, რათა მოხდეს დაცული ტერიტორიების დაცვის, ტურისტების ჩამოსვლის, ასევე ტურისტებისთვის ინფრასტრუქტურის მოწყობისა და ძირითად სერვისებზე წვდომის უზრუნველყოფა“, - განაცხადა CNF-ის აღმასრულებელმა დირექტორმა, ჯორჯ ჯიაკომინიმ.

ახალი კორონავირუსის პანდემიიდან გამომდინარე, ეკოტურიზმიდან შემოსავლების შემცირებამ, საფრთხის ქვეშ დააყენა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს უწყვეტი და ეფექტიანი ფუნქციონირება. შექმნილი გამოწვევების საპასუხოდ, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ საერთაშორისო დონორებთან დროული და კონსტრუქციული მუშაობის შედეგად, კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) მიერ სააგენტო მიიღებს გრანტს, რომლის ფარგლებში მოხდება ისეთი სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი მიმართულებების დაფინანსება, როგორცაა საქართველოს ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვისთვის აუცილებელი საოპერაციო ხარჯები, რეინჯერტა ხელფასები და მათი აღჭურვილობა.

საგრანტო ხელშეკრულებას ხელი მოაწერეს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა, კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) აღმასრულებელმა დირექტორმა, ჯორჯ ჯიაკომინიმ და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარემ, ვალერიან მჭედლიძემ.

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტი მთავრობის სხდომაზე მოინონეს

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ ახალი კანონპროექტის უმთავრესი მიზანი გარემოზე ზიანის მიყენების პრევენციისა და შერბილების სამართლებრივი რეგულირებაა.

კანონპროექტის დამტკიცებით, შეიქმნება სამართლებრივი ბაზა, რომლის საფუძველზეც, გარემოსათვის მნიშვნელოვანი ზიანის მიყენების შემთხვევაში, ყველა სანარმოს და არა მხოლოდ მსხვილმასშტაბიანი სამუშაოების განმახორციელებელ კომპანიებს, ექნებათ ვალდებულება,

განახორციელონ შესაბამისი შემცირება/აღმოფხვრის ღონისძიებები. ამ ღონისძიებების მაქსიმალურად მოკლე ვადაში გასატარებლად, კომპანიებმა/სანარმომებმა, საქმიანობის განხორციელებამდე, უნდა უზრუნველყონ მყარი ფინანსური რესურსის მობილიზება.

დღეს მოქმედი კანონმდებლობა, მთლიანად აგებულია გარემოსთვის მიყენებული ზიანისათვის მონეტარულ პასუხისმგებლობაზე. გარემოსთვის მიყენებული ზიანის სანაცვლოდ გადახდილი თანხა მიე-

მართება სახელმწიფო ბიუჯეტში და მას არა აქვს განსაზღვრული მიზნობრიობა, მოხმარდეს ისეთი ღონისძიებების განხორციელებას, რომლებიც უზრუნველყოფს დაზიანებული გარემოს აღდგენას.

მოქმედი რეგულაციისგან განსხვავებით, ახალ კანონპროექტს შემოაქვს სრულიად ახალი გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის მექანიზმი, რაც გულისხმობს ზიანის ანაზღაურებას არა თანხობრივად, არამედ ითვალისწინებს ზიანის შემცირება/აღმოფხვრის ღონისძიებების გატარებას. პირი, რომელმაც მიაყენა ზიანი გარემოს, თავად არის ვალდებული გასწიოს ხარჯი და გამოასწოროს ზიანის შედეგები.

კანონპროექტის მოქმედება და შემცირება/აღმოფხვრის ღონისძიებების განხორციელების ვალდებულება გავრცელდება გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის შემთხვევებზე, ხოლო უმნიშვნელო ზიანის შემთხვევაში, ოდენობის განსაზღვრა მოხდება „გარემოზე მიყენებული ზიანის ფულადი ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად. ზიანის

ფულადი ანაზღაურების შედეგად გადახდილი თანხები მიემართება სპეციალურად შექმნილ ანგარიშზე. აღნიშნულ ანგარიშზე აკუმულირებული თანხები მოხმარდება დაზიანებული გარემოს აღდგენას.

კანონპროექტს შემოაქვს მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტები, რაც უფრო ეფექტიანს გახდის მსხვილი სამრეწველო სანარმომების კონტროლის პროცედურებს. ამავდროულად, კანონპროექტს თან ერთვის ცვლილებები სამართალდარღვევათა კანონმდებლობაში, რომლის მიხედვითაც მაღალი საჯარიმო სანქციები დაწესდება იმ სანარმომებისთვის, რომელიც ატმოსფერულ ჰაერს მავნე ნივთიერებებით დააბინძურებენ.

კანონპროექტის მიღებით ჩამოყალიბდება ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოებული გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემა, რომელიც დაეფუძნება „დამაბინძურებელი იხდის პრინციპს“ და რომლის მიზანაც იქნება გარემოსთვის მიყენებული ზიანის პრევენცია და აღმოფხვრა/შერბილება და აღდგენა.

ხორბლის აღების პროცესი აქტიურ ფაზაშია

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი და კახეთის მხარის რწმუნებული ირაკლი ქადაგიშვილი დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში ფერმერებს შეხვდნენ და ხორბლისა და ქერის მოსავლის აღების პროცესს გაეცნენ.

„მოსავლის აღება და დაბინავება შეუფერხებლად ხორციელდება. კლიმატუ-

რი პირობებიდან გამომდინარე, წელს, წინა წელთან შედარებით, მოსავალი უფრო ნაკლებია. მოთხოვნა არის როგორც ქერზე, ისე ხორბალზე; ქერის ფასი 65 თეთრია, ხორბლის - 60 თეთრზე მეტი. ეს არის ყველაზე მაღალი ფასი, რაც წინა წლების ანალოგიურ პერიოდში, მოსავლის აღების პერიოდში ფიქსირდებოდა. შესაბამისად, წელს ფერმერებისთვის ეკონომიკურად საინტერესო წელია. ვფიქრობ, სეზონი იქნება წარ-

მატებული, რაც იმის დასტურია, რომ დარგი ვითარდება“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

როგორც კახეთის მხარის რწმუნებულმა, ირაკლი ქადაგიშვილმა აღნიშნა, უკვე მეორე წელია რაც კომბაინების რაოდენობა საკმარისია იმისათვის, რომ ხორბლის და ქერის აღება და დაბინავება უპრობლემოდ მოხდეს.

კახეთის რეგიონში თავთავიანი კულტურის მოსავლის აღების სამუშაოები 15 ივნისიდან დაიწყო და შეუფერხებლად, აგროვადების დაცვით მიმდინარეობს. ნათეს ფართობებზე მოსავლის აღების პროცესში აქტიურადაა ჩართული საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის ლოგისტიკის და სერვისების კომპანიის 100 ერთეული კომბაინი.

კახეთის რეგიონში ხორბლის ნათესი ფართობები 71, 000-მდე ჰექტარს, ხოლო ქერის - 22,000ჰა-ზე მეტს შეადგენს.

წელს, ხორბლის საპროგნოზო მაჩვენებელი 150 ათასი ტონა, ქერის კი, 70-80 ათასი ტონაა.

დედოფლისწყაროში მინისტრთან და მხარის რწმუნებულთან ერთად იმყოფე-

ბოდნენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი, აგრარული კომიტეტის თავმჯდომარე ოთარ დანელია, სიღნაღისა და დედოფლისწყაროს მაჟორიტარი დეპუტატი ირაკლი შიოლაშვილი, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს დირექტორი ილია თამარაშვილი და დედოფლისწყაროს მერი ნიკოლოზ ჯანიაშვილი.

ლევან დავითაშვილი: „პანდემიით შექმნილი გამოწვევების მიუხედავად, ატმის მოსავლის აღების, ჩაბარებისა და რეალიზაციის პროცესი შეუფერხებლად მიმდინარეობს“

კახეთში ატმის კრეფის სეზონი აქტიურ ფაზაშია. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი რეგიონში იმყოფებოდა, სადაც ფერმერებს შეხვდა, ატმის კრეფაში მიიღო მონაწილეობა და სამაცივრო მეურნეობაში პროდუქტის დაბინავების სამუშაო პროცესს გაეცნო.

„კორონავირუსის პანდემიით შექმნილი გამოწვევების მიუხედავად, ატმის მოსავლის აღების, ჩაბარებისა და რეალიზაციის პროცესი შეუფერხებლად მიმდინარეობს. სამაცივრო მეურნეობები, რომელიც ბოლო ორი წლის განმავლობაში შეიქმნა, არის უმნიშვნელოვანესი რგოლი იმისათვის, რომ ფე-

რმერმა სტაბილურად და მაღალ ფასში მოახდინოს პროდუქციის რეალიზება. ამ ეტაპზე, ინტენსიურად მიმდინარეობს კრეფა, დასაქმებული არიან საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან ჩამოსული მოქალაქეები. ვფიქრობ, წელს ერთ-ერთი ყველაზე წარმატებული სეზონია. პროცესიც შეუფერხებლად მიმდინარეობს და ფასებიც მაღალია; ფერმერები კმაყოფილები არიან. ეს არის ჩვენი სისტემური მიდგომის შედეგი. საკოორდინაციო შტაბი აქტიურად მუშაობს, რომ იმპორტიორებს შემოსვლის პრობლემა არ ჰქონდეთ, ამავე დროს, ყველა შესაბამისი რგოლი ჩართულია, რომ პროცესები იყოს უსაფრთხო“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

მინისტრმა და მხარის გუბერნატორმა, ფერმერის, მალხაზ ჯოხაძის ბაღში ატმის კრეფის პროცესში მიიღეს მონაწილეობა. როგორც ირაკლი ქადაგიშვილმა აღნიშნა, წლევანდელი მოსავლის როგორც დაბინავებით, ასევე ატმის ფასით, ფერმერები კმაყოფილები არიან.

ატმისა და ვაშლატამას (ნექტარინი) საქსპორტო მაჩვენებელი 6 ივლისის მდგომარეობით, 1,397 ტონას შეადგენს. ატმისა და ვაშლატამას წლევანდელი საპროგნოზო მოსავალი 35 ათასი ტონაა. აღსანიშნავია, რომ დაბინავების პროცესში ჩართულია 20 სამაცივრო მეურნეობა. ატმის ჩაბარების ფასი 1,00 - 1,50 ლარია, ვაშლატამასი კი, 1,40 - 2,00 ლარი.

მინისტრთან და მხარის რწმუნებულთან ერთად, რეგიონში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილი, გურჯაანის მაჟორიტარი დეპუტატი დავით სონღულაშვილი, გურჯაანის მერი არჩილ ხანდამაშვილი, შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე კიანო ახალაია და სამინისტროს შესაბამისი უწყებების წარმომადგენლები იმყოფებოდნენ.

წელს, აღებული საადრეო კარტოფილის მოსავალი, დაახლოებით, 15 000 ტონაა, საიდანაც, 3000 ტონა ექსპორტირებულია

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილი ბოლნისის მუნიციპალიტეტში იმყოფებოდა.

მუნიციპალიტეტის მერთან, დავით შერაზაძის მეთაურობით, მინისტრის მოადგილე სოფელ ნახიდურში, საქე-

სპორტო კარტოფილის შემკრებ პუნქტში, პროდუქტის რეალიზაციის პროცესს გაეცნო. მუნიციპალიტეტის სოფლებში, სავანეთსა და ხატისოფელში, სოლომონ პავლიაშვილმა სახელმწიფო პროგრამის ფინანსური მხარდაჭერით შექმნილი სამაცივრო მეურნეობები დაათვალიერა.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტში შეხვედრა გაიმართა ადგილობრივ მეღვინეებთანაც, რომელსაც მინისტრის მოადგილესთან და ბოლნისის მერთან ერთად, ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე, ლევან მეხუზლა ესწრებოდა. შეხვედრაზე მუნიციპალიტეტში მეღვინეობის განვითარებისთვის საჭირო პროექტებისა და სამომავლო გეგმების

შესახებ იმსჯელეს. ხელისუფლების წარმომადგენლებმა თანამედროვე სტანდარტებით გაშენებული ვენახი და საოჯახო მარანი დაათვალიერეს.

„მნიშვნელოვანია, რომ ფერმერებს პროდუქციის რეალიზაციის პრობლემა არ შეექმნათ. ყველაფერს ვაკეთებთ, რომ ლოგისტიკური მომსახურება იყოს გამართული. უნდა აღინიშნოს, რომ რეგიონს მევენახეობის განვითარების დიდი პოტენციალი აქვს. ბოლნისის მუნიციპალიტეტში ყურძნის უნიკალური ჯიშებია. მისასაღებელია, რომ კერძო სექტორის ინიციატივით, „ბოლნისი“ ქართული ღვინის ადგილწარმოშობის დასახელებად დარეგისტრირდა, რაც ხელს შეუწყობს ბოლნური ღვინის კონკურენტუნარიანობის ზრდას, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე საქსპორტო

ბაზრებზე“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ.

სოლომონ პავლიაშვილმა, სოფელ დისველში მარცვლეული კულტურების მწარმოებელ ფერმერებთანაც გამართა შეხვედრა, პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში გაშენებული ბიოვენახი და მრავალწლოვანი კულტურების ბაღები დაათვალიერა.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტში მინისტრის მოადგილესთან ერთად იმყოფებოდნენ საქართველოს მელიორაციის დირექტორის მოადგილე გენადი კერძევაძე და სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს დირექტორის მოადგილე გიორგი ჯიბლაძე.

ლაგოდების მუნიციპალიტეტის სოფელ თელაში, თხილის მიწა-გადაამუშავებალი და შენახვლი ახალი საწარმო ამოქმედდა

ახალი საწარმო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილეებმა, გიორგი ხანიშვილმა და ხატია წილოსანმა, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მისიის დირექტორთან, პიტერ ვიტლერთან ერთად გახსნეს.

„თხილის ახალი საწარმო ფერმერებს მოსავლის აღების შემდგომი დანაკარგების შემცირების შესაძლებლობას მისცემს. საწარმოში შესაძლებელია პროდუქციის მაღალ დონეზე გაშრობა, დამუშავება, შენახვა, რაც ზრდის თხი-

ლის ღირებულებას. მადლობას ვუხდით ამერიკულ მხარეს, რომელიც აქტიურად გვეხმარება ქართული ფერმერული მეურნეობების განვითარებაში“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველმა მოადგილე გიორგი ხანიშვილმა.

„ჩვენ ვთანამშრომლობთ როგორც საქართველოს მთავრობასთან, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან და სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოსთან, ასევე კერძო სექტორის წარმომადგენლებთან. კერძო ფერმერები და მწარმეები, რომლებიც ახორციელებენ ინვესტიციებს მსგავს ინსტიტუციებში, ხელს უწყობენ თხილის ბაზრისთვის სათანადო პირობების ჩამოყალიბებას, რაც გულისხმობს უკეთესი პროდუქციის მიღებას, მეტი შემოსავლების გენერირებას და მეტი სამუშაო ადგილების შექმნას. ახალი საწარმოს გახსნა მნიშვნელოვანია არამარტო კახეთისთვის, არამედ მთლიანად ქვეყნისთვის. საქართველოსთვის ახალი კორონავირუსის პანდემიისგან მიყენებული ზიანის აღდგენის პროცესში ეკონომიკური ზრდა მთავარ როლს თამაშობს. შესაბამისად,

თხილის ბაზარზე ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა მნიშვნელოვანია“, - განაცხადა პიტერ ვიტლერმა.

სოფელ თელაში მდებარე საწარმო, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოსა და „საქართველოს თხილის სექტორის განვითარების პროექტი“ (AgriGeorgia/Ferrero-ს, USAID- ისა და CNFA-ს ერთობლივი პროექტი) მხარდაჭერით აშენდა, რომელსაც ოპერირებას შპს „აგრიორიდი“ უწევს. საწარმოში, ჯამურად, 900,000-ზე მეტი ლარის ინვესტიცია განხორციელდა, საიდანაც 500,000-მდე ლარი შეღავათიანი აგროკრედიტია. ახალ საწარმოში 16 სამუშაო ადგილი შეიქმნა. საწარმო ყოველწლიურად, დაახლოებით, 200 ფერმერს მოემსახურება.

ახალი საწარმოს გახსნას კახეთის რწმუნებულის პირველი მოადგილე ირაკლი შიოშვილი და ლაგოდების მერი ჯონდო მდივნიშვილი, ასევე გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს ხელმძღვანელი ილია თამარაშვილი ესწრებოდნენ.

თესლის ხარისხის ლაბორატორიამ საერთაშორისო აკრედიტაცია მოიპოვა

არაერთი გადაზღვრება გაიარეს. ლაბორატორიაში დიაგნოსტიკა და კვლევა საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით მიმდინარეობს. ლაბორატორიამ აკრედიტაციის მისაღებად საჭირო პროცედურების დანერგვა 2019 წელის დაიწყო. ამავე წელს, თესლის ტესტირების საერთაშორისო ასოციაციის (ISTA) მოთხოვნების და ნორმების შესაბამისად ჩატარდა 398 ლაბორატორიული ანალიზი.

ქვეყანაში მეთესლეობის სექტორის განვითარება და ხარისხის კონტროლის ხელშეწყობა ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა. სათესლე და სარგავი მასალის სერტიფიცირების კარგად ორგანიზებული სისტემა უზრუნველყოფს მომხმარებელს ხარისხიანი მასალით, რაც მოსავლიანობის და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის, კონკურენტუნარიანობის ამაღლების და ინვესტიციების მოზიდვის მნიშვნელოვანი საფუძველია.

სათესლე მასალის სერტიფიცირება წარმოადგენს ევროკავშირთან ღრმა და ყოველწლიური მონაცემი თავისუფალი სავაჭრო

სივრცის შესახებ შეთანხმების ნაწილს და ქართველ მწარმოებელს საერთაშორისო ბაზრებზე წვდომის შესაძლებლობას აძლევს.

საქართველოში სათესლე მასალის სერტიფიცირების სისტემის დანერგვის პროექტი, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითმა ცენტრმა გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით, 2015 წლიდან დაიწყო.

ქვეყნის მასშტაბით, მარცვლეული კულტურების - ხორბლის, ქერის, სოიას, მზესუმზირის, კარტოფილის სათესლე მასალის ნებაყოფლობითი სერტიფიცირების პროცედურები 2020 წლამდე უფასოდ ხორციელდებოდა. 2018 წლიდან, ხორბლის სერტიფიცირება სავალდებულო გახდა.

სათესლე და სანერგე მასალაზე ხარისხის კონტროლის სისტემის შემოღების მიზანი ჯიშური და გენეტიკური სინმინდის შენარჩუნება, ფერმერისთვის გენეტიკურად სუფთა სათესლე მასალის მიწოდება და მაღალხარისხიანი მოსავლის მიღების გარანტიაა. ამავე დროს, სერტიფიცირებული სისტემის შემოღება ბაზარს ფალსიფიცირ-

რებული პროდუქციისგან იცავს.

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სამსახურის მიერ 2015 წლიდან დღემდე შემოწმდა და ინსპექტირება ჩატარდა 2500 ჰა-მდე მარცვლეული კულტურების სათესლე ნაკვეთს. გაიცა ხორბლის, ქერის, სიმინდის, მზესუმზირის, სოიას და კარტოფილის თესლის პარტიებზე ჯიშობრივი ხარისხის დამადასტურებელი 142 სერტიფიკატი და 25 000-ზე მეტი სერტიფიცირებული სათესლე მასალის აღმნიშვნელი ეტიკეტი. შესწავლილია 19 სათესლე მეურნეობა.

სასოფლო-სამეურნეო მიმართულებით 2 მილიონი ლარის ოდენობის გრანტები გაიცემა

ევროკავშირის (EU), გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საგრანტო კონკურსის ფარგლებში, 35 განაცხადზე 2 მილიონი ლარის ოდენობის გრანტი დამტკიცდა. საგრანტო კონკურსი სასოფლო-სამეურნეო ინიციატივების 40%-დან 75 %-მდე თანადაფინანსებას ითვალისწინებს.

სასოფლო-სამეურნეო საგრანტო კონკურსი, COVID-19-ის პანდემიის პირობებში, საქართველოში სურსათის წარმოების

მხარდაჭერას ითვალისწინებს და სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის (ENPARD III) ფარგლებში ხორციელდება.

საგრანტო კონკურსის გამარჯვებულთა შორის არიან:

- ფერმერები, რომლებსაც COVID-19-ის საპასუხო პროგრამის ფარგლებში წვეთოვანი სარწყავი სისტემის შექმნა-დამონტაჟება დაუფინანსდათ.
- 24 ბენეფიციარი 50,000 აშშ დოლარამდე დაფინანსებით, მექანიზაციისა და სასოფლო-სამეურნეო დანადგარების შესაძენად.
- 4 მასშტაბური ინიციატივა, რომელთაგან თითოეულმა 150,000 აშშ დოლარამდე

დაფინანსება მიიღო. პროექტებს შორის არის: რძის საწარმოს აღჭურვა, სილაუსის მწარმოებელი კომპანიის განვითარება, კარტოფილის მოსავლის შესანახი საწყობის მშენებლობა და ვეტერინარული მიმართულების ფაგების წარმოება. აღნიშნული პროექტები სასოფლო-სამეურნეო დარგებისთვის მნიშვნელოვანი სარგებლის მოტანას ითვალისწინებს, რაც დადებითად აისახება სხვა მცირე და საშუალო ფერმერებზე.

კონკურსის პირველ ეტაპზე შემოსული განცხადებები საგრანტო კომიტეტმა წლის დასაწყისში უკვე დააკმაყოფილა 2.2 მილიონი ლარით. ივლისის შუა რიცხვებში გამოცხადდება ევროკავშირისა და FAO-ს საგრანტო პროგრამის შემდეგი ეტაპი. კონკურსის თარიღის, განაცხადის წარდგენის, საჭირო თანდართული დოკუმენტაციისა და ინვესტიციების შესახებ ინფორმაციის მიღება შესაძლებელია ვებგვერდზე: WWW.FAOGRANTS.GE. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის გასაძლიერებლად,

ევროკავშირმა ფერმერთა საგრანტო პროგრამისთვის 18 მილიონი ლარი გამოყო.

FAO-ევროკავშირის პროექტების კოორდინატორი ხავიერ სანს ალვარესი ფერმერებს, კოოპერატივებს, მცირე და საშუალო ბიზნესის წარმომადგენლებს კონკურსში ჩართვისკენ მოუწოდებს.

ევროკავშირი მხარს უჭერს სოფლის მეურნეობასა და სოფლის განვითარებას საქართველოში ENPARD-ის პროგრამის დახმარებით. პროგრამა ხორციელდება 2013 წლიდან და მისი მთლიანი ბიუჯეტი შეადგენს 179.5 მილიონ ევროს. ENPARD-ის ძირითადი მიზანი საქართველოში სოფლად სიღარიბის დაძლევაა. პროგრამის პირველი ფაზის პრიორიტეტი სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობა იყო, ხოლო მეორე და მესამე ფაზა მიზნად ისახავს სოფლად მცხოვრები ადამიანების ეკონომიკური განვითარების შესაძლებლობების შექმნას არამარტო აღნიშნულ სექტორში. დამატებითი ინფორმაციისათვის ეწვიეთ ENPARD-ის ვებ-გვერდს: www.enpard.ge.

ტირიფონის სარწყავი სისტემის წყალგამანაწილებლის რეაბილიტაცია დასრულდა

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ შიდა ქართლში, გორის მუნიციპალიტეტში, ტირიფონის სარწყავი სისტემის გ-3-2 გამანაწილებლის რეაბილიტაცია დაასრულა.

პროექტის ფარგლებში, ხე-მცენარეებისა და დანალექი გრუნტისგან მაგისტრალური არხის ერთ-ერთი წყალგამანაწილებელი გაიწმინდა, სიგრძით 7 კმ. არხის ფერდებისა და ძირის დაზიანებული ფილები ახლით შეცვლა; სარემონტო სამუშაოები ჩაუტარდა არხზე არსებულ ხიდებს, წყალგამშვებებსა და შემტბორავ ნაგებობებს.

განხორციელებული პროექტის შედეგად, გორის მუნიციპალიტეტის 2 500 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი რეგულარულად მოიწმინდება.

აღდგენილი საირიგაციო სისტემით სოფელ ქვეშის, ახრისის, ქვემო არცევის, დიდი გარეჯვარის, პატარა გარეჯვარის, სათემოს, ციცაგიანთკარის, მეჯვრისხევის (ნაწილი), ხელთუბნის, კვარხეთის მოსახლეობა ისარგებლებს.

პროექტის ღირებულებამ 1 991 814 ლარი შეადგინა.

საირიგაციო სისტემების რეაბილიტაცია რწყვის სეზონის პარალელურად მიმდინარეობს.

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის სარეაბილიტაციო სამუშაოებს რწყვის სეზონის პარალელურად უწყვეტ რეჟიმში ახორციელებს. ქვემო ქართლში, გარდაბნის მუნიციპალიტეტში, ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია მიმდინარეობს. სამუშაოების ფარგლებში: მოეწყო ახალი, მონოლითური რკინაბეტონის წყალგამანაწილებელი არხის 2500 მეტრიანი მონაკვეთი; ძველ (ამორტიზირებულ) ღარულ არხს ჩაუტარდება დემონტაჟი; ჩატარდა ფილტრაციის საწინააღმდეგო ღონისძიებები, გაკეთდა წყალგამშვებები. ამავე პროექტის ფარგლებში ეწყობა მეორე რიგის წყალგამანაწილებელი ახალი არხი სიგრძით 2 კმ. დაგეგმილია წყალგამშვებების, სხვადასხვა ზომის სიდრმული და ზედაპირული ფარების მონტაჟი. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად, წყლის მიწოდება გაუმჯობესდება და რეგულარულად მოიწმინდება 400 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი. აღდგენილი საირიგაციო სისტემით სოფელი სართიჭალისა და მუდანლოს მოსახლეობა ისარგებლებს. პროექტის ღირებულება 1 775 000 მლნ ლარი.

ანტიკრიზისული გეგმის ფარგლებში გაწეული შეღავათები

საქართველოში ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელებით გამოწვეული ეკონომიკური ზიანის შემსუბუქებისა და ეკონომიკის სტიმულირების მიზნით შემუშავებული სოფლის მეურნეობის ანტიკრიზისული გეგმა „ზრუნვა სოფელზე და ფერმერებზე“, მელიორაციის კუთხით მნიშვნელოვან შეღავათებს ითვალისწინებს.

- ▶ შპს „საქართველოს მელიორაციის“ მიმართ არსებული 8 000 000 ლარამდე ოდენობის დავალიანება, რომელიც 2020 წლამდე წარმოიქმნა, სრულად ჩამოენერა 42 000-მდე ფერმერს. აღნიშნული დავალიანება ფერმერებს ჩამოენერათ ავტომატურად.
- ▶ 42 ათასზე მეტი ფერმერი 2020 წელს სამელიორაციო მომსახურების საფასურისგან გათავისუფლდება, რაც 1 ჰექტარზე 75 ლარამდე გადასახადს გულისხმობს და ჯამში 5 მილიონ ლარს შეადგენს.
- ▶ დახმარება განკუთვნილია ყველა ფერმერისთვის, ვინც სარგებლობს

ირიგაციის და დრენაჟის მომსახურებით 10 ჰექტარამდე მიწის ფართობზე (აღმოსავლეთ საქართველოში - ირიგაციის საფასური 1 ჰექტარზე 75 ლარი, დასავლეთ საქართველოში - ირიგაციის საფასური 1 ჰექტარზე 45 ლარი, დრენაჟის - 40 ლარი).

- ▶ 10 ჰექტარზე მეტი სავარგულის შემთხვევაში, მფლობელი გადაიხდის მხოლოდ სხვაობის საფასურს.

აღნიშნული შეღავათით სარგებლობისთვის, ფიზიკურმა და იურიდიულმა პირმა უნდა გააფორმოს განაცხადი სამელიორაციო მომსახურებაზე, სადაც იქნება გაწერილი არსებული მიწის ფართობი და მომსახურების განვების პერიოდი (კონკრეტული თარიღების მითითებით).

13 ივლისის მონაცემებით, დაწესებული სახელმწიფო შეღავათით ისარგებლა და 2020 წლის სამელიორაციო მომსახურების გადასახადისგან გათავისუფლდა 6535 აბონენტი. ბენეფიციართა დანაზოგმა 983791 ლარი შეადგინა.

ახმეტაში, სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოები გაგრძელდება. ივლისის თვიდან სავალდებულოა 56 000 ჰა ფართობზე განხორციელდება, რომლის საფუძველზე 10 წლიანი მართვის გეგმა მომზადდება.

ქვეყანაში ტყის ინვენტარიზაციის განხორციელებისათვის საჭირო კვალიფიციური კადრის სიმცირის გამო, ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ მეტყვე-ტაქსატორების გადამზადების სამთვიანი თეორიული და პრაქტიკული კურსი მოამზადა. სააგენტოს მეტყვე-სპეციალისტების მიერ 26 ახალგაზრდა მეტყვევ გადამზადდა, რომლებიც ტყის

ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე დასაქმდებიან. პროცესს მხარდაჭერას გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ) უწევს.

გასულ წელს, ეროვნული სატყეო სააგენტოს სპეციალისტების მიერ, 15 მეტყვე-ტაქსატორი გადამზადდა და ლაგოდეხის სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ინვენტარიზაციის სამუ-

შაოებზე დასაქმდა. სატყეო სექტორში ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად შესაბამისი კვალიფიკაციის კადრების მომზადება რჩება. დარგის განვითარება დამოკიდებულია ახალგაზრდა კვალიფიციურ კადრებზე, რომლის ნაკლებობასაც სექტორი წლების განმავლობაში განიცდიდა. შესაბამისად, სატყეო საქმის სპეციალისტების გადამზადება და ტყის ინვენტარიზაცია, გასული წლის მსგავსად, წელსაც სააგენტოს ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

ტყის ინვენტარიზაცია ტყის მდგრადი მართვის წინაპირობაა, რომლის მეშვე-

ობით ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების შეფასება და ყველა სახის სატყეო სამეურნეო ღონისძიების დაგეგმვა ხდება. მას ათწლიანი სარევიზიო პერიოდი აქვს. პროცესის აღდგენა ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ 2013 წლიდან შეძლო.

დღეისთვის, ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების შესახებ ინფორმაცია განახლებულია სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული 232 316 ჰა ფართობისათვის და მომზადებულია ტყის მართვის 10 წლიანი გეგმა.

ზრუნვა სოფელზე და ფერმერზე

სოფლის მეურნეობის ანტიკრიზისული

გეგმის პროგრამებით ფერმერები შეუფერხებლად სარგებლობენ

სოფლის მეურნეობის ანტიკრიზისული გეგმის „ზრუნვა სოფელზე და ფერმერებზე“ ფარგლებში, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში ჩართული ფერმერები და მენარმეები სახელმწიფოსგან მნიშვნელოვან მხარდაჭერას იღებენ.

10 ივლისის მონაცემებით:

- სასოფლო-სამეურნეო მიწის მესაკუთრეთა სტიმულირების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, 70,000-ზე მეტ ფერმერს უკვე დაერიცხა აგროქულები. დარიცხული სუბსიდიის ოდენობა 14 მლნ ლარს აჭარბებს. აგროქულების დარიცხვა გრძელდება.
- აგროდიზელთ ხელშეწყობის პროგრამით, უკვე 90,000-ზე მეტმა ბენეფიციარმა ისარგებლა. ფერმერებმა 25,000 ტონაზე მეტი მოცულობის

აგროდიზელის ფასდაკლების ბარათები მიიღეს. იმ ფერმერებმა, რომლებმაც უკვე გაანაღდეს ფასდაკლების ბარათები, ჯამურად, 3 მლნ-მდე ლარი დაზოგეს.

- აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში გაცემულია 14,000-ზე მეტი პოლისი. დაზღვეულია 15,000 ჰექტრამდე მიწის ფართობი, ხოლო დაზღვეული მოსავალის ღირებულება 134 მილიონ ლარს აღემატება.
- მერძეეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში,

იმერეთის, კახეთის, სამეგრელო და ზემო სვანეთის, სამცხე-ჯავახეთისა და ქვემო ქართლის რეგიონიდან შემოსულია 1000-ზე მეტი განაცხადი.

- შეღავათიანი აგროკრედიტის პროგრამით, ერთნაირი კულტურების მოყვანის მიმდინარე ხარჯების დაფინანსების უზრუნველყოფისათვის, სახელმწიფო 6 თვის საპროცენტო განაკვეთს სრულად ფარავს. გაცემულია 1317 აგროსესხი, სესხის თანხა, ჯამურად, 24 მლნ ლარს აჭარბებს, მათ შორის, სააგენტოს მიერ პროცენტის გასაცემი თანადაფინანსება 1,9 მლნ ლარს აჭარბებს.
- აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის პირობებთან შესაბამისობაშია წარმოდგენილი 380-ზე მეტი განაცხადი. აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ბიუჯეტი შეადგენს 10 მლნ ლარს.

სასოფლო-სამეურნეო მიწის თანამესაკუთრეთათვის სოფლის მეურნეობის ანტიკრიზისული გეგმის ფარგლებში აგრობარათებისა და დიზელის ფასდაკლების ბარათების მიღება გამარტივდა.

აგრობარათისა და დიზელის ფასდაკლების ბარათის მისაღებად, ერთ-ერთმა თანამესაკუთრემ სხვა თანამესაკუთრების წერილობითი თანხმობა უნდა წარმოადგინოს. თანხმობის შინაარსისა და ხელმოწერის ნამდვილობაზე პასუხისმგებელია დოკუმენტის წარმდგენი თანამესაკუთრე. ბარათების მიღება შესაძლებელია ნოტარიულად დამოწმებული თანხმობის, ან ყველა თანამესაკუთრის გამოცხადების შემთხვევებშიც. აგრობარათების მისაღებად, ფერმერებმა, ბანკში მისვლამდე, პროგრამაში მონაწილეობისა და დარიცხული ქულების შესახებ ინფორმაცია ვებპორტალზე - myliberty.ge უნდა გადაამოწმონ; ბანკში ვიზიტის დროს, თან უნდა იქონიონ პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა. აგროდიზელთ ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში ფასდაკლების ბარათები ფერმერებისთვის ეტაპობრივად გაიცემა, როგორც იუსტიციის სახლებისა და საზოგადოებრივ ცენტრებში (my.gov.ge-ზე ვიზიტის წინასწარი დაჯავშნით), ასევე სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს რეგიონულ სამსახურებსა და მუნიციპალიტეტებში არსებულ საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრებში; აგროდიზელის ფასდაკლების ბარათებს გასცემს ლიბერთი ბანკის ფილიალებიც.

6 თვეში 4121 განემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლინდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, ქვეყნის მასშტაბით გატარებული პრევენციული ღონისძიებების შედეგად, 2020 წლის 1 იანვრიდან 30 ივნისის ჩათვლით, 4121 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოავლინეს. მათგან, 224 ფაქტი სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს.

ყველაზე მეტი ფაქტი ნარჩენებით გარემოს დაბინძურებას ეხება. დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, 6 თვის

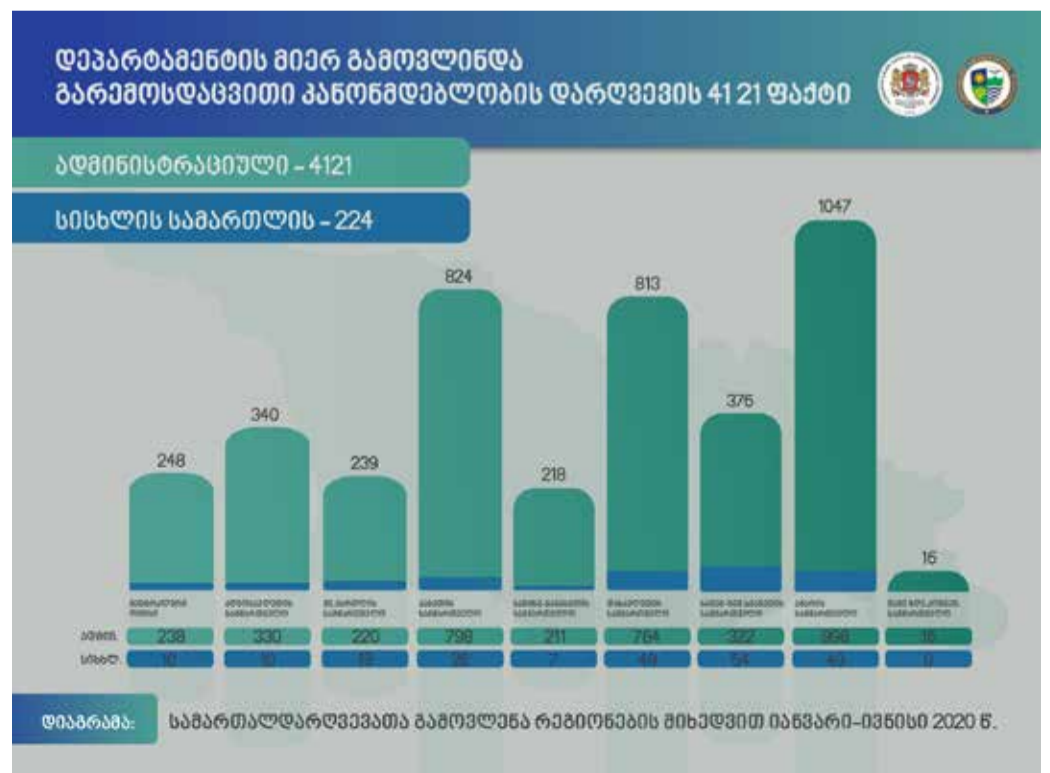
განმავლობაში, ნარჩენების მართვის კოდექსის 1002 დარღვევა გამოავლინეს. ასევე, ამავე პერიოდში, ტყის კანონმდებლობის დარღვევის 942, ხე-ტყის უკანონო მოპოვებისა და ტრანსპორტირების 619, სახერხის ტექნიკური რეგლამენტის დარღვევის 206, თევზჭერისა და ნადირობის წესების დარღვევის 290, წიაღის კანონმდებლობის დარღვევის 241, ატმოსფერული ჰაერის კანონმდებლობის დარღვევის 561, წყლის კანონმდებლობის დარღვევის 75 და მიწის კანონმდებლობის დარღვევის 59 ფაქტია

გამოვლენილი. აღნიშნულ პერიოდში, სხვა გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევის 126 ფაქტია გამოვლენილი.

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა 1047 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოავლინეს აჭარისა და გურიის რეგიონული სამმართველოს სამოქმედო ტერიტორიაზე. კახეთში გამოვლინდა 824 ფაქტი, დასავლეთის რეგიონული სამმართველო სამოქმედო ტერიტორიაზე - 813, სამეგრელო-ზემო სვანეთში - 376, აღმოსავლეთის სამმართველოს სამოქმედო ტერიტორიაზე - 340, ქვემო

ქართლში - 239, სამცხე-ჯავახეთში - 218 ფაქტი. შავ ზღვაზე კი, შავი ზღვის დაცვის კონვენციური სამმართველოს მიერ, 16 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლენილი.

რაც შეეხება დედაქალაქს, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ, 2020 წლის 1 იანვრიდან 30 ივნისის ჩათვლით, თბილისში 248 გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევა გამოვლენილი. მათგან 10 სისხლის დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს.

გარდაბნის მუნიციპალიტეტში არსებული კომბინირებული საკვების გადამამუშავებელი საწარმო

პროფესიით ზოოტექნოლოგი, დავით სალაძე, თითქმის 30 წელია, რაც მეფრინველეობითაა დაინტერესებული. როგორც თავად ამბობს, განვლილმა წლებმა დიდი ცოდნა და გამოცდილება შესძინა, რამაც კომბინირებული საკვების გადამამუშავებელი საწარმოს შექმნა გადაწყვეტინა.

2016 წელს, შეღავათიანი აგროკრედიტით ისარგებლა, რომლის საშუალებითაც იდეის განსახორციელებლად საჭირო თანხები მიიღო და საკუთარი ჩანაფიქრი სისრულეში მოიყვანა.

კომბინირებული საკვების გადამამუშავებელი საწარმო თვეში 70 ტონა კონცენტრატს და 60 ტონა მზა საკვებს ამზადებს, რომლითაც ადგილობრივი მეურნეობები მარაგდება. საწარმოში მუდმივად 10 ადგილობრივი მაცხოვრებელი დასაქმებული. დავით სალაძის თქმით, საწარმოში მაღალი ხარისხის კომბინირებული საკვები მზადდება, რომელიც როგორც მესაქონლეობის, ისე მეფრინველეობის ფერმერულ მეურნეობებში გამოიყენება.

შპს „მკ ინტერნაციონალ-ჯორჯია“ სიმინდსა და მარცვლეულს ადგილობრივი ფერმერებისგან იბარებს, რაც 10-ზე მეტი ადგილობრივი მცირე ფერმერისთვის დამატებით შემოსავლის წყაროა.

დავით სალაძე უახლოეს მომავალში სახელმწიფოს თანადაფინანსებით საერთაშორისო სერთიფიკატის მისაღებად საჭირო პროცედურების დაწყებას გეგმავს, რაც შპს „მკ ინტერნაციონალ-ჯორჯიას“ საშუალებას მისცემს საკუთარი პროდუქცია ექსპორტზე გაიტანოს. როგორც თავად ამბობს, დღეს, მისი ბიზნესი საკმაოდ წარმატებულია, რაც სახელმწიფო პროგრამების დახმარების გარეშე წარმოუდგენელი იქნებოდა.

ახალგაზრდა ფერმერი ქალის ღვინის მარანი სოფელ ხაშში

ახალგაზრდა ფერმერი, რუსუდან ზერეკიძე პროფესიით ჟურნალისტი. მისთვის მეღვინეობა ყოველთვის საინტერესო იყო, რადგან მისი ოჯახი, რომელიც საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის სოფელ ხაშში ცხოვრობს, ტრადიციულად ჩართული იყო ვენახის მოვლაში და ღვინის დაყენების პროცესში.

2018 წელს, რუსუდანმა შეიტყო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში არსებული პროგრამის, „ახალგაზრდა მენარმის“ შესახებ და გადაწყვიტა, საოჯახო მარანი მოეწყო. პროგრამის ფარგლებში მოპოვებული გრანტით - 60,000 ლარით, მარნისთვის საჭირო დანადგარები და ქვევრები შეიძინა, ხოლო საკუთარი თანხით - 300კვ.მ. ფართობის შენობა ააშენა. მარნის უპირატესობა მისი ადგილმდებარეობაა, რომელიც ხაშმის მიკროზონაში მდებარეობს. რუსუდანის ოჯახს საკუთარი ვენახი აქვს, თუმცა ყურძენს დამატებით ადგილობრივი მევენახეებისაგან იბარებს.

ახალგაზრდა ფერმერის წარმოებული ღვინო, სახელით „ზენიში“, გასული წლის შემოდგომიდან თბილისის ღვინის მაღაზიებსა და რესტორნებში იყიდება. კომპანია ხაშმის საფერავს, მწვანეს, რქანითელსა და ცოლიკოურს აწარმოებს.

სამომავლოდ, ახალგაზრდა ფერმერი წარმოების მოცულობის ეტაპობრივად ზრდას გეგმავს და ტურისტებისათვის დამატებითი სერვისების შეთავაზებას.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „შატო აკურა“ 10-ზე მეტი დასახელების ღვინოს აწარმოებს

თელავის მუნიციპალიტეტის სოფელ აკურაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „შატო აკურა“, 2017 წლიდან, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში არსებულ „მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის“ სახელმწიფო პროგრამაშია ჩართული. პროგრამა სახელმწიფოს მხრიდან 100 ტონა ყურძნის გადამამუშავებისათვის საჭირო აღჭურვილობის გადაცემას, ხოლო კოოპერატივის თანამონაწილეობით, საწარმოს აშენებას ითვალისწინებდა.

„როდესაც ახალი პროგრამის შესახებ შევითქვეთ, 20 ადგილობრივი მაცხოვრებელი შევიკრიბეთ და კოოპერატივი ჩამოვყალიბეთ. პროგრამაში ჩართულობით შესაძლებლობა მოგვეცა ჩვენივე ყურძნის გადამამუშავებისა და რეალიზაციის. ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ყველას ჩვენი წილი ყურძენი მოგვყავს და ერთად ვწურავთ. პროექტის დახმარებით, შესაძლებლობა მოგვეცა, რომ ჩვენი ღვინო კონკურენტული გახდეს და ჩვენმა თითოეულმა მეპაიემ ნახოს მოგება“, - განაცხადა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „შატო აკურას“ დირექტორმა, გიორგი ქვეციშვილმა.

„გასულ წელს, ჩვენმა წარმოებულმა ღვინომ - „ქვევრის ქისმა“, იტალიის ქალაქ რომში ჩატარებულ დეგუსტაციაში მიიღო მონაწილეობა და მოწონებაც დაიმსახურა. ჩვენთვის ეს დამატებითი სტიმულია, რომ ქართული ღვინო ვაწარმოოთ და პროდუქციის ცნობადობა ევროპაშიც გავზარდოთ“, - აცხადებს გიორგი ქვეციშვილი.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „შატო აკურა“ ათზე მეტი დასახელების ღვინოს აწარმოებს, რომელთა შორისაა ნახევრადტკბილი, მშრალი და ნახევრადმშრალი წითელი და თეთრი ღვინოები. კოოპერატივი გასულ წლიდან მოყოლებული, კახური წესით დამზადებულ და მუხაში დავარგებულ ჭაჭას ამზადებს.

პროდუქციას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი ადგილობრივ ბაზარზე ყიდის. „შატო აკურას“ დირექტორის თქმით, ღვინის რეალიზაციას ბათუმში არსებული საკუთარი მაღაზიის მეშვეობით ახდენენ.

ქართული მარწყვი და მოცვის აშშ-ში ექსპორტზე გავიდა

შპს „გლენბერი“ სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით შექმნილი საწარმოა, რომელიც ქართული პროდუქციის ექსპორტს რამდენიმე ქვეყანაში ახორციელებს. შოკური მეთოდით დამუშავებული 20 ტონა მარწყვისა და მოცვის ექსპორტი კომპანიამ ამჯერად აშშ-ში განახორციელა.

შპს „გლენბერი“ წარმოების პროცესის გასაცნობად გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი შიდა ქართლის მხარის რწმუნებულთან, გიორგი ხოჯევანიშვილთან და სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს დირექტორთან, ილია თამარაშვილთან ერთად იმყოფებოდა.

„შპს „გლენბერი“ ერთ-ერთია იმ საწარმოთა შორის, რომლის მაგალითზეც შეგვიძლია ვთქვათ, განვითარების როგორი პერსპექტივა აქვს საქართველოში სოფლის მეურნეობას და როგორ აისახება საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები ფერმერებზე. აღნიშნული საწარმო უკვე მეორე წელია საერთაშორისო ბაზრებს აწვდის მათ მიერ წარმოებულ მრავალფეროვან პროდუქციას“, - განაცხადა გიორგი ხანიშვილმა.

გიორგი ხოჯევანიშვილის განცხადებით, რეგიონის ეკონომიკური გაძლიერებისთვის მნიშვნელოვანია მსგავსი საწარმოების არსებობა.

2018 წლიდან, ქარელის მუნიციპალიტეტის სოფელ ქვენატკოცაში, თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი სამაცივრო მეურნეობა შპს „გლენბერი“ სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში შეიქმნა. საწარმოში, ჯამურად, 5 მლნ ლარამდე ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 600,000 ლარი გრანტია, ხოლო დანარჩენი თანხა ბენეფიციარის ინვესტიცია.

სამაცივრო კომპლექსში წელიწადში 1,200 ტონა სხვადასხვა ხილ-ბოსტნეულის შენახვაა შესაძლებელი. გარდა ამისა, სამაცივრო კომპლექსს გადამამუშავებელი ინფრასტრუქტურა აქვს, სადაც, უნიკალური შოკური გაყინვის მეთოდის გამოყენებით, 24 საათში, 10 ტონა ხილ-ბოსტნეულის გადამამუშავებაა შესაძლებელი.

შპს „გლენბერიში“ 150 ადგილობრივია დასაქმებული. კომპანიაში დანერგილია სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტი - ISO 22 000. მიმდინარე წელს კომპანიის მფლობელებმა 5 ჰა-ზე ბროკოლის და 11 ჰა-ზე მარწყვის პლანტაციაც გააშენეს.

გარემოსდაცვითი მართვა

რა მოსდის ნარჩენებს, რომლებსაც ვყრით? ვინ არის პასუხისმგებელი მათ მართვაზე და რა რესურსი იხარჯება ამისთვის?

21 საუკუნეში ნარჩენების მართვის საკითხი მკაფიოდ დადგა, სწორედ ამიტომ შეიქმნა ნარჩენების მართვის სისტემა. საჭირო გახდა, ადამიანებისთვის უფრო გასაგები ყოფილიყო ის პროცესები, რაც ნარჩენების ანგარიშგებას ახლავს თან. აქედან გამომდინარე, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა, 2015 წლიდან, დაიწყო სასწავლო კურსი - „გარემოსდაცვითი მმართველი“, რომელიც სისტემატიურად ტარდება გარკვეული პერიოდის განმავლობაში. კურსი შედგება ორი მოდულისაგან და მოიცავს ნარჩენების მართვის კოდექსის ზოგადი მოთხოვნების შესწავლას, კომპანიის ვალდებულებების, ინსპექტირებისა და კანონალსრულების საკითხებს.

გარემოსა და ადამიანების ჯანმრთელობის დაცვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პროცესი არის ნარჩენების ნარმოქმნისა და მათი უარყოფითი გავლენების პრევენცია ანუ ნარჩენების მართვა. მისი ეფექტიანი მექანიზმების შექმნის მიზნით, არსებული მოქმედი კანონმდებლობა ხელს უწყობს ნარჩენების პრევენციას, მათი ხელახალი გამოყენების ზრდას, უსაფრთხო გზით დამუშავებას და უსაფრთხო განთავსებას. სწორედ ამიტომ, ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომლის საქმიანობის შედეგად წლის განმავლობაში ნარმოქმნება 200 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენი, ან 1000 ტონაზე მეტი ინერტული ნარჩენი, ან ნებისმიერი რაოდენობის სახიფათო ნარჩენი - ვალდებულია, შეიმუშაოს კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა, რომელიც უნდა მოიცავდეს ნარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ ინფორმაციას. კერძოდ: მის ნარმოშობას, სახეობებს, რაოდენობას და ა. შ. ასეთ პირებს, „ნარჩენების კოდექსი“ აკისრებს ვალდებულებას, ჰყავდეთ გარემოსდაცვითი მმართველი, რომელსაც ევალება სწორედ

ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადება - განახლება და გეგმის განხორციელების ორგანიზება.

ადეჰე ჩანქსელიანი

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის პირველი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელი.

ბაგნო ადეჰე, რა არის კურსის - „გარემოსდაცვითი მმართველი“ მიზანი?

ნარჩენების მართვის კოდექსი ძალაში შევიდა 2015 წელს. რა თქმა უნდა, სანამ კოდექსი ძალაში შევიდოდა პროექტის შემუშავებას დიდი დრო და მუშაობა დასჭირდა. ამ პროექტში ჩართულები იყვნენ, როგორც საერთაშორისო ისე ადგილობრივი ექსპერტები.

მუნიციპალიტეტებისთვის სავალდებულო გახდა 5 წლიანი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება. ხოლო კომპანიებს, რომლებსაც ნარმოქმნებათ ისეთი რაოდენობის ნარჩენი, რომელიც რისკის მატარებელია ვალდებულნი არიან შეიმუშაონ კომპანიის მართვის გეგმები. ნარჩენების მართვის გეგმა ეხებათ კომპანიებს, რომლებსაც ნარმოქმნებათ 1000 ტონაზე მეტი ინერტული ნარჩენი და 200 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენი. იმისთვის, რომ კომპანიის ნარმოქმნებმა ნარჩენების საბოლოო გეგმა შექმნან, ვალდებულები არიან განსაზღვრონ გარემოსდაცვითი მმართველი. მისი ძირითადი მოვალეობაა გეგმის შემუშავება და, ნარჩენების მართვასთან ერთად, შიდა მონიტორინგის განხორციელება. კომპანიას კანონით არ აქვს ვალდებულება, ახალი კადრი აიყვანოს, მას შეძლია არსებული კადრი გადაამზადოს; ხოლო ინდემწარმეს, რომელსაც ევალება ნარჩენების მართვის ანგარიშის ვალდებულების შესრულება, შეუძლია თავად გადამზადდეს. რამდენიმე კომპანიამ სამსახურებიც კი შექმნა ამ მიმართულებით.

თუ გარემოსდაცვითი მმართველი არ არის კვალიფიციური კადრი, ძალიან რთულია, მან სწორად დაინახოს ყველა ის ვალდებულება და საკანონმდებლო დონეზე მოთხოვნების შესაბამისად განახორციელოს ყველა ის ქმედება, რაც საჭიროა. სწორედ ამიტომ გაჩნდა იდეა იმ ინსტრუმენტის შექმნის, რასაც გარემოსდაცვითი მმართველი ჰქვია და

ამ კურსის შექმნა ორივე მხარისთვის სასარგებლო აღმოჩნდა. სამინისტრო კურსის მონაწილეებს უზიარებს ინფორმაციას ნარჩენების მართვის თანამედროვე მიდგომებზე, ნარჩენების ევრორეგულაციებზე, ევროსტანდარტებზე და სხვადასხვა ქვეყნის გამოცდილებაზე. ნარჩენების მართვასთან ერთად, ლექციები ტარდება ზედამხედველობის ნარმოქმნებლების მიერ, რომელიც უშუალოდ ეხება ინსპექტირებას. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრს საშუალება აქვს სამინისტროს კვალიფიციურ კადრებს მოუყაროს თავი, ხოლო ამ სპეციალისტებმა პრაქტიკული და თეორიული ცოდნა გაუზიარონ მსმენელებს. სწავლების დროს, მსმენელები იძენენ ისეთ უნარ-ჩვევებსა და ცოდნას, რომელიც დაეხმარებათ განხორციელონ შესაბამისი ღონისძიებები და დაიცვან თავისი უფლებება-მოვალეობები. ასევე, თუ როგორ გადმოიტანონ პრაქტიკაში მიღებული ცოდნა. კურსის შედეგი არის ის, რომ კურსდამთავრებულების მიერ შევსებულ ანგარიშებს არ აქვთ ხარვეზები რაც სწორედ, ლექციების დამსახურებაა.

კურსის გავლის შემდეგ, სად შეიძლება დასაქმდნენ სერტიფიკატის მქონე პირები ?

მახი ბეჟაშვილი შპს „ფავორიტი სტილის“ იურისტი

ამ კურსის შესახებ სოციალური ქსელიდან გავიგე. მოგეხსენებათ, კანონით უკვე არის რეგულაციები გარემოსდაცვითი მმართველის შესახებ. მეც დავინტერესდი, საჭირო იყო თუ არა სერტიფიცირება. მადლობელი ვარ, რომ ოპერატიულად მომანოდა ინფორმაცია. კურსი ჩემთვის ძალიან საინტერესო აღმოჩნდა. ის ასპექტები, რაც ტრენინგზე იქნა განხილული, მნიშვნელოვანია ჩემი საწარმოსთვის. გამომდინარე იქიდან, რომ კანონი შედარებით ახალია და ახალი რეგულაციებია ამოქმედებული, კომპანიების ნარმოქმნებლებს გათვითცნობიერება ამ კანონებში გვაკლია. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ კურსის ტრენინგები იყვნენ ზუსტად ის ადამიანები, რომლებიც უშუალოდ ახორციელებენ კანონით დაწესებულ რეგულაციებს ან თავად არიან კანონის ინიციატორები. ძალიან კმაყოფილი ვარ გავლილი კურსით.

გარემოსდაცვითი მმართველის კურსიდან გამომდინარე, რა სიახლეებს დანერგავთ სამსახურში ?

პირველ რიგში, ნარჩენების გეგმის შედგენასა და შეთანხმებას. კურსზე არის ისეთი საკითხები, რომლებიც გასატარებელი მაქვს კომპანიაში. მაგალითად, ნარჩენების სეპარირება, შესაბამისი დროებითი, განთავსების ობიექტის მოწყობა, დასტიკერება და ა.შ. პროცესების თანმიმდევრობით განხორციელება არ ვიცოდი, თუ როგორ იყო შესაძლებელი და კურსის მიმდინარეობისას შევიტყვე.

ყველაზე მნიშვნელოვანი და საინტერესო მაინც ზედამხედველობის სამსახურის ნარმოქმნებლის მიერ ჩატარებული ტრენინგი აღმოჩნდა, რომელიც ეხებოდა საწარმოს შემოწმებას, დათვალიერებას და ინსპექტირებას. მნიშვნელოვანი იყო იმის გაგება, თუ როგორ უდგება ზედამხედველობა ამ საკითხს და რა რეგულაციებს ატარებს.

მათ, ვისაც კურსი „გარემოსდაცვითი მმართველი“ ჯერ არ გაუვლია! კურსის ხანგრძლივობა 1 კვირაა. ლექციები ტარდება ორშაბათიდან პარასკევის ჩათვლით. სასწავლო კურსის დასასრულს, ტარდება ტესტირება, რომლის წარმატებით გავლის შემდეგ, მონაწილეებს გადაეცემათ სერტიფიკატები.

სურსათის ეროვნული სააგენტო

ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება - CCHF

ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება ცხოველისა და ადამიანის ვირუსული დაავადებაა და წარმოადგენს ბუნებრივ კეროვან ინფექციას.

Hyalomma ტკიპები არიან ვირუსის ძირითადი გადამტანები და გამავრცელებლები. მისი კბენის შედეგად ინფიცირდებიან ცხოველები და ადამიანები. სხვადასხვა ცხოველები: თაგვები, მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი, ფრინველები (დაინფიცირებული ტკიპების გადამტანები), გარეული ძუძუმწოვარი ცხოველები ვირუსის მასპინძლები არიან.

ტკიპების ცხოვრების ციკლიდან გამომდინარე (აქტიურდებიან წლის თბილ და ცხელ პერიოდში), დაავადების შემთხვევები ძირითადად აღინიშნება გაზაფხულიდან ადრეულ შემოდგომამდე.

ცხოველებში CCHF ვირუსით გამოწვეულ დაავადებას არ ახასიათებს კლინიკური ნიშნები, თუმცა დაავადება მოხდის ცხოველი შესაძლებელია ანტიბიოტიკების მატარებელი ხანგრძლივი პერიოდი დარჩეს.

CCHF-ის ეპიდეფეთების კონტროლის ძირითადი საშუალებაა ტრანსმისიული ჯაჭვის დარღვევა. დაავადების პროფი-

ლაქტიკა ითვალისწინებს ცხოველების დამუშავებას ექტოპარაზიტებზე, სადგომების დეზინფექციას და საძოვრებად იმ ტერიტორიის გამოყენების აკრძალვას, სადაც არსებობს ყირიმ-კონგოს ინფექციის კერები.

დაავადების ყველაზე მაღალი რისკის ქვეშ არიან მწყემსები და ცხოველებთან მომუშავე ადამიანები. ყირიმ კონგოს დაავადებაზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ უნდა მიმართოთ ექიმს. დაავადებული მკურნალობა შესაძლოა ლეტალური შედეგითაც დამთავრდეს. დაავადების პროფილაქტიკის მიზნით: მინდორში მუშაობისას (ან ბალახით დაფარულ ადგილებში სეირნობისას) ატარეთ გრძელსახელოებიანი ტანსაცმელი, გრძელი შარვალი და დახურული ფეხსაცმელი ან ჩექმა, სახლში დაბრუნებისას შეამოწმეთ ტანსაცმელი და სხეული ტკიპის არსებობაზე, ცხოველებს ტკიპები მოაშორეთ ხელთათმანის და პინცეტის გამოყენებით და შეეცადეთ არ გაქვლიტოთ ტკიპები, დაამუშავეთ თქვენი ცხოველები ექტოპარაზიტებზე გაზაფხულიდან ადრეულ შემოდგომამდე ინსექტო-აკაროციდული პრეპარატის ინსტრუქციის გათვალისწინებით.

სურსათის ეროვნული სააგენტო ყირიმ-კონგოს ეპიდემიოლოგიურ კერებში (სადაც ფიქსირდება ადამიანის ყირიმ-კონგოთი დაავადების შემთხვევა) ყოველწლიურად ახორციელებს მსხვილფეხა პირუტყვის ინსექტოაკარიციდებით დამუშავებას. მიმდინარე წელს სამცხე-ჯავახეთის და შიდა ქართლის რეგიონებში დამუშავებულია 3100 სული მსხვილფეხა პირუტყვი.

იტალიური კალიის სანინალმდეგოდ კახეთში 15 ათასი ჰექტარი დამუშავებული

კახეთის რეგიონში იტალიური კალიის სანინალმდეგო ღონისძიებები მიმდინარეობს. სურსათის ეროვნული სააგენტოს სპეციალიზებული ტექნიკა რეგიონის ხუთ მუნიციპალიტეტში შენამვლით სამუშაოებს ახორციელებს და დღეისათვის 15 ათასი ჰექტარი ფართობია დამუშავებული. სააგენტოს მიერ განხორციელებული ღონისძიებები ხელს უწყობს მწვანე საფარის შენარჩუნებას, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაცვას და ეკონომიკური ზარალის თავიდან აცილებას.

სურსათის ეროვნული სააგენტო საშიში

მავნებლის სანინალმდეგო შენამვლას აღმოსავლეთ საქართველოს რეგიონებში ყოველწლიურად ატარებს. კახეთის, შიდა ქართლის, ქვემო ქართლისა და მცხეთა მთიანეთის რეგიონებში უკვე 35 ათასი ჰექტარი ფართობია დამუშავებული. აგრეთვე მონიტორინგის და ღონისძიებების ეფექტიანად დაგეგმვის მიზნით, გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით ყოველწლიურად ტარდება ტრანსსასაზღვრო კვლევები საქართველოს და მეზობელი ქვეყნების მცენარეთა დაცვის სპეციალისტების მონაწილეობით.

ჯილეხი (ANTHRAX)

ჯილეხი (ციმბირის წყლული) განსაკუთრებით საშიში ინფექციური დაავადებაა. ძირითადად ავადდებიან შინაური და გარეული ბალახისმჭამელი ცხოველები, ასევე ავადდება ადამიანიც.

დაავადებას აქვს სოციალური მნიშვნელობა და ასევე ფერმერებისთვის მოაქვს ეკონომიკური ზარალი. დაავადების აღმძვრელი იკეთებს სპორას და ნიადაგში ათწლეულები ძლებს. საქართველოში სულ რეგისტრირებულია 2000-ზე მეტი ჯილეხით დაავადებულ და დაცემულ ცხოველთა მრავლობითი მანიფესტური (მოქმედი, ნიადაგობრივი) კერა.

ადამიანების უმეტესობა ძირითადად ავადდება ჯილეხით დაავადებული ცხოველის დაკვლის და მისი ხორცის გამოყენებით, იშვიათად დაბინძურებული ნიადაგიდან მიწის სამუშაოების დროს. ექიმთან დაგვიანებული მიმართვის შემთხვევაში ინფექცია შესაძლოა გართულდეს და სიკვდილით დასრულდეს.

იმისათვის, რომ თავიდან ავიცილოთ ჯილეხით ინფიცირება, აუცილებელია ცხოველის დროული ვაქცინაცია, რასაც სურსათის ეროვნული სააგენტო რისკების გათვალისწინებით 2013 წლიდან ახდენს ყოველწლიურად. მიმდინარე წელს ვაქცინირებულია - 806 244 სული

დაავადების ამთვისებული ცხოველი (მსხვილფეხა, წვრილფეხა და კენტჩლიქიანი).

განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად ცხოველებსა და ადამიანებში შეინიშნება დაავადების გამოვლინების კლების ტენდენცია, კერძოდ 2019 წელს, 2013 წელთან შედარებით შემთხვევები ცხოველებში შემცირდა 98%-ით, ხოლო ადამიანებში 87%-ით.

ცხოველებში ჯილეხის საეჭვო ნიშნები: მადის დაკარგვა, მაღალი ტემპერატურა, სუნთქვის გაძნელება, შესაძლოა ჰქონდეთ დიარეა, ლორწოვანი გარსის შეშუპება. ასევე შესაძლოა ცხოველები ყოველგვარი კლინიკური ნიშნების გარეშე უეცრად მოკვდნენ. ჯილეხით დაცემული ცხოველის ლეში გაბერილია, სუსტად არის გამოსატყეველი გაშუშება, დამახასიათებელია მუქი შეუდედებელი სისხლდენა ბუნებრივი ხვრელებიდან.

შინაურ ცხოველში დაავადებაზე საეჭვო კლინიკური ნიშნების შემჩნევის შემთხვევაში, უნდა მოხდეს სხვა ცხოველებისაგან მისი იზოლაცია და ვეტერინარული სამსახურის ინფორმირება. დაუშვებელია დაავადებული ცხოველის დაკვლა, მკვდარი ცხოველის გაკვეთა, პირუტყვის ლეშის გადაგდება, რომელიც იწვევს ახალი კერის წარმოქმნას. ცხოველის ტანხორცი და დაკვლის ყველა პროდუქტი (ტყავი, ნაწლავი, შინაგანი ორგანოები) ექვემდებარება განადგურებას (დანვა/დამარხვას).

ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებები აქტიურად მიმდინარეობს

აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებები, სახელმწიფო პროგრამის შესაბამისად, გეგმის მიხედვით მიმდინარეობს.

აბაშის მუნიციპალიტეტში არსებულ საკოორდინაციო მართვის ცენტრში მოხილვებულია სპეციალიზებული ტექნიკა. მავნებლის რაოდენობის დადგენის და ღონისძიებების დაგეგმვის მიზნით ყოველდღიურად ტარდება მონიტორინგი. წელს მავნებლის რაოდენობა შემცირებულია, თუმცა სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაცვის მიზნით, მნიშვნელოვანია ბრძოლის ღონისძიებების გაგრძელება და მოსახლეობის, ფერმერების ჩართულობა.

სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ სამეგრელოს, იმერეთის, გურიის რეგიონებსა და აჭარაში, ფართობები შესაბა-

მისი პრეპარატებით მუშავდება.

დასავლეთ საქართველოს რეგიონებში, ცივი შესხურების ტექნოლოგიით 11037 ჰექტარი ფართობია დამუშავებული, თერმული ნისლით შენამვლითი სამუშაოები 14460 ჰექტარზეა ჩატარებული. სოფლებსა და ტყისპირა პერიმეტრებზე დამონტაჟებულია 14 869 „მოიზიდე და განადგურე სადგური“ და 3495 მონიტორინგის სისტემა. მონიტორინგის შედეგების გათვალისწინებით და სპეციალისტთა რეკომენდაციით დაიგეგმება სამუშაოები სიმინდის საყანე ფართობებში.

ფაროსანას სანინალმდეგო ღონისძიებები უსაფრთხოების წესების გათვალისწინებით ტარდება.

მოსახლეობის ინფორმირების მიზნით მოქმედებს გზავნილების სისტემა, რაშიც ჩართული არიან ადგილობრივი თვითმმართველობები.

ფუტკრის დაცვის მიზნით, სისტემატიურად იმართება შეხვედრები მეფუტკრე ფერმერებთან და შენამვლითი სამუშაოები კოორდინირებულად იგეგმება.

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები - ევროპული დიპლომის მფლობელი პირველი ეროვნული პარკი საქართველოში

ნახევრადუდაბნო და ტყე, წყნარი და მშვიდი, ერთი შეხედვით მიძინებული დედამიწა, მაგრამ ამავდროულად სიცოცხლით სავსე, ულამაზესი ხედებით, ბუნების ძეგლებით, ფლორისა და ფაუნის უნიკალური წარმომადგენლებით მდიდარი ტერიტორია - ეს ვაშლოვანია.

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები საქართველოს უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში, კახეთში მდებარეობს. ის 1935 წელს ნაკრძალის სახით ქართველი მეცნიერების, ნიკო კეცხოველისა და ვასილ გულისაშვილის ინიციატივით დაარსდა. 2003 წლიდან კი, დაცული ტერიტორიის გაფართოების მიზნით, ნაკრძალს ეროვნული პარკის შტატში შექმნა, რომლის ფარგლებშიც მოექცა სამი ბუნების ძეგლი - ალაზნის ქალეზი („კაკლის ყურე“), არწივის ხეობა და „ტახტი-ტეფას“ ტალახის ვულკანები, საერთო ფართობმა კი 35 067,5 ჰექტარი შეადგინა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შემუშავებული პოლიტიკის შესაბამისად, დაცული ტერიტორიების სააგენტო წარმატებით აგრძელებს ევროპულ და მსოფლიოს განვითარებული დაცული ტერიტორიების ოჯახში განვითარებას.

2020 წელს, ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს, ევროპული დიპლომის 5 წლიანი ვადის ამოწურვის შემდეგ, ევროპული სპეციალისტების ჯგუფმა შეისწავლა დღეისათვის ვაშლოვანში არსებული მდგომარეობა. მართვის ევროპული სტანდარტების შესაბამისობის გათვალისწინებით, დადებითი შეფასების საფუძველზე ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს ევროპული დიპლომი მიენიჭა, ამ ჯერად უკვე 10 წლით.

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები ერთადერთია საქართველოში, და ერთ-ერთია ევროპის 30 ქვეყნის, მხოლოდ 100 მდე დაცულ ტერიტორიას შორის, რომელსაც მინიჭებული აქვს ევროპული დიპლომის სტატუსი უნიკალური ბიომრავალფეროვნების, გამორჩეული ლანდშაფტების, ეკოსისტემებისა და მცენარეთა და ცხოველთა მდიდარი მრავალფეროვნების გამო.

ევროპული დიპლომი მნიშვნელოვნად ზრდის ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ცნობადობას როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო დონეზე და ხელს უწყობს პარკის უნიკალური ღირებულებების დასათვალისწინებლად ვიზიტორთა მოზიდვას.

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები გამორჩეულ და უნიკალურ ადგილს წარმოადგენს, რომლის მსგავსსაც მთელ საქართველოში ვერ ნახავთ. ულამაზესი

თუხუხებს და ფეთქავს სამკურნალო თვისებებით გამოირჩევა. საინტერესოა, რომ აქ გადმოსულ მასას ხშირად ბუნებრივი აირი და ნავთობიც მოჰყვება, გრუნტის წყალი ერევა მათ და მიღებული ცხელი ტალახი შედარებით სუსტ მინასთან ამოხეთქავს.

ხორნაბუჯის ციხე ვაშლოვანის ეროვნული პარკის, ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო ბუნების ძეგლია, საიდანაც თვალწარმტაცი ხედები იშლება. მე-19 საუკუნეში უნგრელმა მხატვარმა მიხაი ზიჩმა დაასურათა „ვეფხისტყაოსანი“ და ქაჯეთის ციხის პროტოტიპად ხორნაბუჯი გამოიყენა.

არწივის ხეობა ვაშლოვანის ერთ-ერთ ბუნების ძეგლს წარმოადგენს, სადაც კირქვული წარმოშობის კლდეები ზღაპრულ კანიონს ქმნიან.

უდაბნოზე საუბრისას, გვერდს ვერ ავუვლით ქვეწარმავლებსაც. ვაშლოვანის სიმშვიდეს იცავენ გიურბები, ასევე შეხვდებით სხვა სახეობის გველებსაც, ხმელთაშუაზღვის კუს, ხვლიკს, გრძლფეხა სცინკს და სხვა.

სანახაობა, რომელიც ვაშლოვანში შესვლისთანავე თვალწინ გადაგვშლება სრულიად განსხვავებულ სამყაროში გამოგზავრებთ.

საკმლის ხის ტყეები უმთავრესი კომპონენტია, რითაც ვაშლოვანი ფასობს, რადგანაც ის უიშვიათესი მცენარეა და საბედნიეროდ ის აქ ძალიან კარგად არის შემონახული. ტერიტორიის სახელიც, ვაშლოვანი, სწორედ აქედან მომდინარეობს.

ვაშლოვანის ეროვნული პარკის ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული ადგილი გახლავთ „დათვისხევი.“ უდაბნოს მსგავსი ეს ადგილი, ადრე თურმე ზღვით ყოფილა დაფარული, რასაც ნათლად მოწმობს კლდეში განამარხებული ნიჟარები.

„დათვისხევიდან“ პანტიშარას ხეობისკენ მიმავალს, მორიგი შთამბეჭდავი სანახაობა გელით წინ. თვალწარმტაცი ლანდშაფტი და მინის პირამიდები, ეს პანტიშარის ხეობის ალესილებია. მსგავსი ტიპის კლდეებს უხვად შეხვდებით ვაშლოვანის უდაბნოში. ალესილები ციცაბო და შიშველ ფერდობებს ეწოდებათ, რომლებიც ეროზიის შედეგად არის მიღებული. პანტიშარას ხეობაში ისინი მაინც განსაკუთრებულია, რადგანაც აქ შეხვდებით ხეობის მთავარ მშვენიერებას - „მერცხლების ქალაქს.“

ტახტი-თეფა ალბათ ყველაზე უჩვეულო ადგილია მთელ საქართველოში. ტალახოვანი ვულკანი, რომელიც გამუდმებით

ქურციკების ნახვა თუ გსურთ, ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე, სამუხის ველს უნდა ეწვიოთ. ერთ დროს საქართველოში მრავლად წარმოდგენილი ჯირნები, გასული საუკუნის 60-იან წლებში გადაშენდნენ, დღეისთვის კი მათი აღდგენა გარემოსდაცველების ერთ-ერთი უმთავრესი საზრუნავია.

რამდენიმე უშედეგო მცდელობის შემდეგ, მათი პოპულაციის აღდგენის საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე პროექტი დიდი წარმატებით მიმდინარეობს.

ქურციკების ოჯახი ფართოვდება და უკვე 6 თაობას წარმოადგენს, მათი რაოდენობა კი 200-მდე აღწევს.

ალსანიშნავია, რომ ქურციკების აღდგენის პროექტი სამუხის ველზე, 2013 წლიდან, საქართველოს მთავრობისა და ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) ინიციატივით, გერმანიის მთავრობის (BMZ,KfW) ფინანსური მხარდაჭრითა და აზერბაიჯანის მთავრობის აქტიური ჩართულობით ხორციელდება.

თავისუფლებითა და მრავალი დაფარული საიდუმლოებით მოცული ვაშლოვანი ნამდვილი სამოთხეა დედამიწაზე, რომლის სიტყვებით სრულად გადმოცემა შეუძლებელია. სწორედ ამიტომ, აუცილებლად უნდა ესტუმროთ მას. ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე გამოგნებელი, ჯადოსნური და დაუვინყარი თავგადასავლების სამყარო გელოდებათ.

წყლის რესურსების მართვა და მონიტორინგი საქართველოში

რეების სამ მეოთხედზე მეტი შავი ზღვის აუზს მიეკუთვნება, ხოლო საქართველოს შავი ზღვის სანაპირო ზოლის სიგრძე 320 კმ-ია.

ევროკავშირის მხარდაჭერით, გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტების მიერ სისტემატიურად ხორციელდება შავი ზღვის საქართველოს სანაპირო წყლების მონიტორინგი.

კვლევების საფუძველზე ხდება საკვლევო უბნების ეკოლოგიური მდგომარეობის შეფასება. აღნიშნული მონიტორინგი ხელს შეუწყობს შავი ზღვის სანაპირო ზონის მართვის გეგმის განახლებას რეგიონში.

ბუნებაში თეორიულად წყლის რესურსები ამოწურავია, რადგან მათი რაციონალური გამოყენების დროს ისინი კვლავაც აღდგებიან წრებრუნვის პროცესში. თუმცა წყლის მოხმარება ისეთი ტემპით იზრდება, რომ კაცობრიობის წინაშე დგება ახალი პრობლემა - მომავალში როგორ უზრუნველყოს მათზე მოთხოვნა. წყლის რესურსების ამოწურვის საშიშროებას მდინარის, ტბისა და ზღვის წყლის სწრაფად მზარდი გაჭუჭყიანება ქმნის, რასაც მათში ბინძური წყლების ჩაშვება იწვევს.

წყლის რესურსები ჩვენი ბუნებრივი გარემოს აუცილებელი შემადგენელი ნაწილია. სხვა ძირითად ფაქტორებთან ერთად ისინი ბუნებრივ კომპლექსებს აყალიბებენ და ამა თუ იმ რეგიონის ეკოლოგიურ და სოციალურ განვითარებას განაპირობებენ. ამრიგად, წყლის რესურსები არა მარტო ბუნებრივად არსებული გლობალური ცნებაა, არამედ ეკოლოგიური კატეგორიაა.

მიუხედავად იმისა, რომ წყლის რესურსები განახლებად ბუნებრივ რესურსად ითვლება, დღევანდელ ეკოლოგიურ ვითარებაში საჭიროა, არ იხარჯებოდეს ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლის მარაგის ის ნაწილი, რომელსაც, ჩვეულებრივ, საუკუნეობრივ მარაგს უწოდებენ - მყინვარები, ტბები, და სხვა. ადამიანის სამეურნეო მოქმედების შედეგად არ უნდა ხდებოდეს ბუნებრივი წყლის დაბინძურება იმ მასშტაბებით, რომელიც ჰიდროსფეროში შეუქცევად პროცესებს გამოიწვევს.

გაეროს წყლის ორგანიზაციის ინფორმაციით, 1990-დან 2015 წლის ჩათვლით 2.6-მა მილიარდმა ადამიანმა წყალზე წვდომა გაიუმჯობესა, თუმცა, მსოფლიოს მასშტაბით, 2.4 მილიარდი ადამიანი კვლავ სანიტარიული გამოწვევების წინაშე დგას. 663 მილიონამდე ადამიანს არ მიეწოდება სუფთა წყალი და მას გაუფილტრავად, მდინარეებიდან ან ქვიდან იღებენ, რაც დაავადებების გავრცელების მიზეზი ხდება.

აქედან გამომდინარე, აუცილებელია გვესმოდეს, რომ ბუნებრივი რესურსების რაციონალურად მართვა და მათი სწორი გამოყენება დედამიწაზე სიცოცხლის შენარჩუნებისთვის უმნიშვნელოვანესია.

წყალი ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ნივთიერებაა, რომელიც დედამიწაზე, ბუნებრივ პირობებში, მყარი, თხევადი და აირადი სახით გვხვდება.

როგორც ცნობილია, საქართველო წყლის რესურსებით მდიდარი ქვეყანაა. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ წყლის რესურსები არათანაბრად არის გადანაწილებული და უმეტესად ქვეყნის დასავლეთ ნაწილშია თავმოყრილი. წყლის მართვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ამოცანად რესურსების სწორი გადანაწილება და რესურსით ღარიბი აღმოსავლეთ ნაწილის წყლით მომარაგება რჩება.

საქართველოს წყლის რესურსების (მიწისქვეშა, ზედაპირული და სანაპირო წყლების ჩათვლით) ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მდგომარეობის რეგულარულ მონიტორინგს გარემოს ეროვნული სააგენტოს სამი სხვადასხვა დარგობრივი დეპარტამენტი (გარემოს დაბინძურების მონიტორინგის, ჰიდრომეტეოროლოგიის და გეოლოგიის დეპარტამენტები) უზრუნველყოფს.

საქართველოში წყლის რესურსების ხარისხის მონიტორინგი გარემოს ეროვნული სააგენტოს კომპეტენციას წარმოადგენს. ამ მიზნით, სპეციალისტები რეგულარულად იღებენ წყლის სინჯებს და თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად აღჭურვილ ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიაში, მათ ტრანსპორტირებას ქიმიური და ბიოლოგიური ანალიზების ჩატარების მიზნით ახორციელებენ. აღნიშნული კვლევები ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივის მეთოდოლოგიის გათვალისწინებით ხორციელდება.

საქართველოს მდინარეებსა და ტბებში წყლის ხარისხის შესახებ ინფორმაცია

ყოველთვიურ საინფორმაციო ბიულეტენში - „მოკლე მიმოხილვა საქართველოს გარემოს დაბინძურების შესახებ“ - ქვეყნდება, ბიულეტენი მიეწოდება სხვადასხვა უწყებასა და მუნიციპალიტეტს, აგრეთვე, ის საჯაროდ არის ხელმისაწვდომი სააგენტოს ვებგვერდზე www.nea.gov.ge.

„აღსანიშნავია, რომ სააგენტო ყოველწლიურად აფართოებს ზედაპირული წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელს. მაგალითად, თუ 2015 წელს მონიტორინგი 117 წერტილში ტარდებოდა, 2019 წელს სინჯების აღება უკვე 171 წერტილში განხორციელდა, ხოლო მიმდინარე წელს - 175 წერტილშია დაგეგმილი. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ წყლის ხარისხის რეგულარული კვლევები გასული საუკუნის 60-იანი წლებიდან ტარდება და, შესაბამისად, სააგენტო უნიკალურ მონაცემთა ბაზებს ფლობს. 2020 წელს, მონიტორინგის ქსელის გაფართოების გარდა, ასევე დაგეგმილია ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივით განსაზღვრული „პრიორიტეტული ნივთიერებების“ განსაზღვრის მეთოდების დანერგვა“- აცხადებს გარემოს ეროვნული სააგენტოს გარემოს დაბინძურების მონიტორინგის დეპარტამენტის უფროსი, მარინა არაბიძე.

საქართველოს ეკოსისტემების მნიშვნელოვანი ნაწილია შავი ზღვა რომელიც, ასევე, მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ქვეყნის ეკონომიკაში. ქვეყნის მდინა-

ხორბლის ძირითადი მავნებლები და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები

საქართველოში წახმოებულ სასოფლო-სამეურნეო კულტურებს შოხის განსაკუთრებული ადგილი ხოხბადს უკავია. საქართველო მცხინმწიან ქვეყანაა, ევხოპის წამყვანი ქვეყნების მსგავსად, სადაც მოსავლის საჭეპტაჰო მაჩვენებელი 7-8 ტონის ტოდია, აქ ყუხადლება ინტენსიუი ტექნოლოგიებით ხოხბდის უხვ მოსავადზე უნდა იყოს გამახვილებული. მისი ეხთ-ეხთი უმნიშვნელოვანესი პიხობა ნათესების ეფექტუი დაცვა მავნებელ-დაავადებებისაგან და სახეველებთან ბიძოდაა. ამისათვის კი საჭიხოა დაავადებების სიმპტომების, მავნე მწეხების თავისებულებების, ბიძოლის თანამედიოვე და უსაფეხოხო მეოოლებების ტოდნა.

თავთავიანებს უამრავი მავნებელი აბი-ანებს: კალიები და კუტიკალიები, ჭრი-ჭინები, ღრაჭები, ტაკუნები, ხვატრები, თავვისებრი მღრღნელები - ჩვეულებ-რივი მემინდვრია, ტყის თავვი, რუხი ვირთავვა, ბრუცა. თავთავიანების სპეცი-ალიზებული მავნებლებიდან: მარცვლო-ვანთა ბუგრები, კუსებური ბალინტოე-ბი, ხორბლის თრიფსი, პურის ბზუალა, პურის ხოჭოები, ჭია წურბელა, ხოჭო-რწყილები, ჩვეულებრივი და ნაცრის-ფერი ხვატრები, ხერხიები, ბუზები - ჰე-სენის, შვედური, მწვანეთვალა და სხვა. მავნებლებთან ბრძოლისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ორგანიზებულ ღო-ნისძიებებს: თესლბრუნვა დაცვას, სხვადასხვა თავთავიანი კულტურების სივრცულ იზოლაციას, მოსავლის დრო-ულად და შემჭიდროებულ ვადებში აღე-ბას. ნაწვერალის განმენდას ნამჭისა და სხვა ნარჩენებისაგან.

ჰესენის ბუზი განსაკუთრებით ქართლსა და კახეთშია გავრცელებული. მატლები ორი სახის დაზიანებას იწვევენ. შემო-დგომაზე დაზიანებული ღეროები გაზა-ფხულზე აღერებამდე ოდნავ მსხვილდე-ბა, ფოთლის ფირფიტები კი უხეშდება, ასეთი ღეროები შემდეგში იღუპება. ძლი-ერი დაზიანებისას ღეროები იხრება, იხლართება და მოსავალი მნიშვნელო-ვნად (30 - 70%) მცირდება. მავნებელი წელიწადში ორ თაობას იძლევა.

ბრძოლის ღონისძიებები: საშემოდგომო ხორბლის თესვა ოპტიმალური თესვის ბოლო პერიოდში, ხოლო საგაზაფხუ-ლოსი ადრე, რათა მავნებელმა ვერ მო-

ასწროს მცენარის დაზიანება. საჭიროა მოსავლის დროული აღება, ნაწვერალის აოშვის და ხვნის დროული ჩატარება.

ქერის (ხორბლის რუსული) ბუგრი მარცვ-ლოვანთა კულტურების ერთ-ერთი მნიშ-ვნელოვანი მავნებელია. ის ახალგაზ-რდა მცენარეებს წუნით აზიანებს და ძლიერი გამრავლების პერიოდში მას მთლიანად ახმობს. მწერი ფარულად ცხოვრობს, წუნის ფოთლის ფუძეს, რის შედეგადაც ფოთოლი სიგრძივ ივრიხება. ძირითადად აზიანებს ხორბალს, ქერს. წელიწადში იძლევა 15-მდე თაობას. მეტი ზიანი მოაქვს გვალვიან წლებში. იზამთრებს კვერცხის სახით სარევე-ლებზე, საშემოდგომო ჯეჯილზე, ველურ მარცვლოვნებზე, ძირნაყარზე.

ბრძოლის ღონისძიებები: თესლბრუნვა, სასუქების დროული შეტანა, მოსავლის აღების შემდეგ ნიადაგის დამუშავება.

პურის ბზუალა აზიანებს ხორბალს, ქერს, ჭვავს, ნაკლებად სიმინდსა და შვრიას. ზიანი მოაქვს მეტწილად მატლს, რომე-ლიც იკვებება საშემოდგომო პურეულის ფოთლებით 3-4 კვირის განმავლობა-ში. დაზიანებული ფოთლები ძაფებად იშლება, ხმება და მცენარე მთლიანად იღუპება. ხოჭოებით დაზიანება კი ძი-რითადად რძის სიმწიფეში ჩნდება, როცა ისინი მარცვლით იკვებებიან. პუ-რის ბზუალა ძირითადად აღმოსავლეთ საქართველოშია გავრცელებული, მას ერთწლიანი გენერაცია ახასიათებს. მავნებლის მასობრივი გამრავლების ძირითადი მიზეზია ერთსა და იმავე ნა-კვეთზე პურეული კულტურების თესვა და

სარეველებთან ბრძოლის ცუდი ორგა-ნიზება, რადგან მავნებლის დამატებით საკვებს სწორედ სარეველები (ჭანგა და სხვ.) წარმოადგენენ.

ბრძოლის ღონისძიებები: სწორი თესლ-ბრუნვა, რათა წინამორბედი იყოს ისეთი კულტურა, რომელიც არ ზიანდება პურის ბზუალათი (მზესუმზირა, ჭარხალი, სა-კვები ბალახები და სხვ.) დასათესად შე-წამლული თესლის გამოყენება.

მავნე კუსებურა ხასიათდება მაღალი მა-ვნეობით, განსაკუთრებით აღმოსავლეთ საქართველოში. ხოჭო ადვილად გასა-რჩევია, რადგან მას ძლიერ განვითა-რებული მკერდის ფარი აქვს, რომელიც სხეულის თითქმის მთელ ზედა მხარეს ფარავს. ახალგამოჩეკილი მატლები ჯერ მცენარის ნორჩ ფოთლებს წუნნიან, შე-მდეგ კი თავთავებზე გადადიან. მარცვ-ლეული აღარ მწიფდება და ნაოჭდება, მისი წონა გაცილებით ნაკლებია, ვიდრე საღის. ასეთი თავთავი მოთეთრო ფერი-საა და ფეხზე მდგომი. მავნებელი იძლე-ვა ერთ გენერაციას.

ბრძოლის ღონისძიებები: ხოჭოების შე-გროვება და განადგურება.

შემოდგომის ნათესების ხვატარი ფართო-დაა გავრცელებული საქართველოს ტენიან ადგილებში. ზიანის მომტანია მატლი, რო-მელიც ახალ ამოსულ მცენარეებს ნიადა-გის ზედაპირთან ახლოს უღრღნის ღეროსა და ფესვის ყელს. დაზიანებული მცენარე დანით გადაჭრილს მოგვაგონებს და ადვი-ლად იღუპება. ერთ კვადრატულ მეტრზე 30 მატლის არსებობის შემთხვევაში ნაკვეთი მთლიანად ტიტვდება. მავნებელს აქვს სამი გენერაცია. პირველი თაობის პეპლე-ბის ფრენა აპრილის ბოლოს-მაისში მი-მდინარეობს, მეორე თაობის-ივნისის ბო-ლოს-ივლისში, მესამე თაობის კი ავგისტოს ბოლოს-სექტემბერში. ბუნებრივი მტერია: ტაქინები და ტრიქოგრამა.

ბრძოლის ღონისძიებები: სარეველების განადგურება, ნიადაგის ხშირი დამუ-შავება, პეპლების შეგროვება მადულარ ბადაგზე და განადგურება. ეფექტურია კვერცხის პარაზიტი ტრიქოგრამას გამო-ყენება 1ჰა-ზე 10 000 ცალი.

ჭია წურბელა გავრცელებულია აღმო-სავლეთ საქართველოში, განსაკუთრე-ბით დაბლობ ზონაში. მას დიდი ზიანი მოაქვს გაზაფხულის ნარგავებისთვის, ნაკლებად - საშემოდგომო ხორბლი-სათვის, რომელიც მავნებლის აქტიური ფაზისათვის საკმაოდ მოძლიერებულია. ზიანი მოაქვს ხოჭოსა და მატლს. მატ-ლი ფოთლის ზედა მხარეს იკვებება, რის შედეგად ფოთლებზე განიერი და ბაცი ფერის ზოლები ჩნდება, ფოთოლი ყვით-ლდება და ხმება. ხოჭოები ფოთლებში ამოჭრიან ხვრელებს. ძირითადად ზია-ნდება შვრია, ქერი და გაზაფხულის ხორ-ბლის მაგარი ჯიშები. მავნებელს ერთწ-ლიანი გენერაცია აქვს.

ბრძოლის ღონისძიებები: თესლბრუნვა, მაგარი ხორბლის ნაცვლად რბილი ხო-რბლის თესვა, რომელიც შედარებით გა-მძლეა მავნებლების მიმართ.

პურის ხოჭო თავთავიანი კულტურების სერიოზული მავნებელია, განსაკუთ-რებით მათი მასობრივი გამრავლების პერიოდში. საქართველოში გავრცელე-ბულია პურის ხოჭოს შემდეგი სახეობე-ბი: დიდი პურის ხოჭო, თეთრფრთიანი ხოჭო, ჩვეულებრივი ჯვაროსანი, ალაზ-ნის ჯვაროსანი, ბანჯვლიანი ჯვარო-სანი, კავკასიური ჯვაროსანი. ხოჭოები გაზაფხულზე მცენარის ყვავილებით იკვებიან, ჭამენ მათ ნასკვს და მტვრი-ანებს, შემდეგ თავთავებზე გადადიან და მხოლოდ ნორჩი მარცვლებით იკვე-ბებიან. ერთ ხოჭოს დღის განმავლო-ბაში 10 მარცვლის შეჭმა შეუძლია, ერთ თვეში კი 9-10 თავთავის. ზოგიერთი სა-ხეობის მატლი ნიადაგში ორ წლამდე ცოცხლობს (დიდი პურის ხოჭო), ზოგი კი მხოლოდ ერთი წელი (თეთრფარიანი ხოჭო). გაზაფხულზე, მაშინ როდესაც ხო-რბალი დათავთავებას იწყებს, გამოფ-რინდებიან ხოჭოები, იწყებენ კვებას და შესაბამისად, მცენარის დაზიანებას. მათი აქტიურობისათვის ხელშემწყობია მაღალი ტემპერატურა და სინათლე.

ბრძოლის ღონისძიებები: აგროტექნი-კური ღონისძიების სწორი გამოყენება, ნიადაგის დამუშავება, სარეველებთან ბრძოლა, თესლბრუნვა და საჭიროების შემთხვევაში პესტიციდების გამოყენება მხოლოდ იმ ფართობებზე, სადაც ხოჭო დიდი რაოდენობითაა გავრცელებული.

თავვისებრი მღრღნელების საწინააღ-მდეგო ღონისძიებები:

პურეულის ნათესებში ღონისძიება ტა-რდება მაშინ, როდესაც მემინდვრიის ან ტყის თავვის მოქმედ სოროთა რაოდე-ნობა 1 ჰა-ზე 15-20-ს მიაღწევს. 1 კგ ხო-რბალს ან ქერს ან დაღერლილ სიმინდს ასხამენ 50 გ მცენარეულ ზეთს, ურევენ, ვიდრე თანაბრად არ განაწილდება და უმატებენ 50 გ თუთიის ფოსფიდს. მოშ-ხამული მისატყუებელი მასალის 3-4 მა-რცვალი შეაქვთ ღრმად სოროში, ფრინ-ველისათვის მიუწვდომელ სიღრმეზე და აყრიან მიწას. შეტანა ხდება "ბადის" მეთოდით, ყოველ 5-10 მეტრში. იყენებენ სპეციალურ გრძელტარნიან ხის კოვზს ან სპეციალურ გამფანტველებს. ხარჯვის ნორმაა 0,5-1 კგ/ჰა-ზე. შეტანას იმეო-რებენ ყოველ მეცხრე დღეს (მხოლოდ სამჯერ). ხორბლის ნათესებში იმავე მი-სატყუებლით იყენებენ როდენტიციდ კლერატს (3 კგ/ჰა, 5გ/სოროზე, 0,05% მისატყუარზე). ორივე როდენტიციდი მე-ტად საშიშია თბილისისხლიანებისათვის, ამიტომ აუცილებელია რესპირატორისა და სხვა დამცავი საშუალებების გამოყე-ნება, აგრეთვე დამუშავებულ ნაკვეთში კარანტინის გამოცხადება.

მაური თეთრი - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **გუჩია**

მიიღება სუფრის თეთრი მშრალი ღვინო. გურიის აღმოსავლეთ მხარეში მაური თეთრი მაღლარების სახით მცირედ ყოფილა გავრცელებული. ახასიათებს საშუალო ზრდა - განვითარება.

ზრდასრული ფოთოლი მომრგვალო ან თირკმლისებურია, სამნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ხშირქეჩისებრად შებუსული. ყვავილი მდედრობითია. მტევანი ცილინდრული ან ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, თხელი, ზოგჯერ საშუალო სიკუმსის. მარცვალი საშუალო ზომისაა, თითქმის მრგვალი, ღია მწვანე, თხელკანიანია. რბილობი მცირედ ხორციანი და უფრო წვნიანი, ტკბილი გემოთი.

სავეგეტაციო პერიოდი 190 დღემდეა. მტევნის წონა 90-110 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 16-17.5% - ს, მჟავიანობა 8.7გ/ლ-ს აღწევს.

ჭუმუტა - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

სინონიმები: **ჭუმუტა, ჯუმუტაი**

წახმოშობა: **გუჩია**

ჭუმუტა მაღალხარისხიანი საღვინე ჯიშია. მისგან დაყენებული სუფრის მშრალი ღვინო ხასიათდება ლამაზი ღია წითელი შეფერვით, დიდი სხეულით, ალკოჰოლისა და მჟავიანობის ნორმალური შემცველობით და კარგი გემოთი. მისი ნარგავები ფართოდ იყო გავრცელებული ოზურგეთისა და ჩოხატაურის სოფლებში. ამჟამად ერთეული ძირებია შემორჩენილი. ჯიშის საშუალო ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომისაა, მომრგვალო, სამ - ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსულია. მტევანი საშუალო ან საშუალოზე მცირე ზომისაა, ცილინდრული ან ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, კუმსი ან მეტად კუმსი. მარცვალი საშუალოზე მცირე ზომისაა, მომრგვალო ან ოდნავ ოვალური, სრულ სიმწიფეში მუქი ლურჯი, შავ ფერში გარდამავალი, სქელკანიანია. რბილობი საკმაოდ წვნიანი და ხორციანია, წვენი შეუფერავი, ძალიან სასიამოვნო ჯიშური არომატითა და მდიდარი გემოთი. სავეგეტაციო პერიოდი 203 დღემდეა. მტევნის წონა 100-190 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 20-23% - ს, მჟავიანობა 8.5 - 9.1გ/ლ-ს აღწევს.

საწურა - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

სინონიმები: **საწურავი**

წახმოშობა: **აჭაჩა**

საწური საშუალოზე ძლიერი ზრდისა და უხვმოსავლიანია. გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ღვინო ღია წითელი ფერის ან მოვარდისფროა. მცირე ალკოჰოლიანი და ხალისიანი, ნალკებს-ხეულიანი, მცირედ გამოხატული ჯიშური არომატით.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომისაა, ოვალური, ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ქეჩისებრად შებუსული. მტევანი დიდია, ცილინდრულ-კონუსური ან ცილინდრული ფორმის, ხშირად დატოტვილი თხელი, კუმსი, ზოგჯერ საშუალო სიკუმსის. მტევანს ახასიათებს ერთი ან ორი ფრთა. მარცვალი საშუალო ზომისაა. მცირედ ოვალური, ზოგჯერ მომრგვალო, მუქი წითელი ელფერით, თხელკანიანია. რბილობი მეტად წვნიანია, წვენი შეუფერავი, მოტკბო გემოთი. მტევანში მარცვლების მომწიფება არათანაბრად მიმდინარეობს, რაც ამ ჯიშისათვის დამახასიათებელი თვისებაა. სავეგეტაციო პერიოდი 198 დღემდეა. მტევნის წონა 288-300 გრამამდეა. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 18-19% - ს, მჟავიანობა 9.0-10 გ/ლ-ს აღწევს.

რქანითელი მუსკატური

სელექციური თეთრყურძნიანი საღვინე-სასუფრე ვაზის ჯიშები

გამოყვანილია საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის კათედრაზე ვ. ქანთარია და ნ. ჩახნაშვილის მიერ. მუსკატური რქანითელი ორმაგი დანიშნულების ჯიშია. წარმატებით გამოიყენება როგორც სასუფრე ყურძნად, ასევე მაღალხარისხიანი სუფრის თეთრი, მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ხასიათდება საშუალო ზრდითა და საშუალოზე მაღალი მოსავლიანობით.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო ფორმის, სამ-ხუთნაკვეთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე სუსტადაა შებუსული. მტევანი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომისაა, ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, საშუალო სიკუმსის, ზოგჯერ მხრიანი. მარცვალი მომრგვალო ან მცირედ ოვალურია, საკმაოდ სქელკანიანი. რბილობი საშუალო სიმკვრივისა და წვნიანია, ზომიერად გამოხატული სასიამოვნო მუსკატური გემოთი.

სავეგეტაციო პერიოდი 154 -160 დღეა. მტევნის წონა 255-270 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 22-24%-ს, მჟავიანობა 6.5 გ/ლ -ს აღწევს.

სიახლეები ჭეოს წარმოებასა და შენახვაში

ჭეო-ფუტკრის მიერ წარმოებული ძირითადი ცილოვან-ვიტამინოვან-მინერალური საკვები-პოპულარული გახდა ადამიანთათვის, როგორც ჯანმრთელობისათვის ძალზე სასარგებლო საშუალება: ცნობილია მისი როლი სხვადასხვა დაავადებათა მკურნალობაში, რაც დადასტურებულია მრავალრიცხოვანი გამოკვლევებით. ამასთან მის ფუტკრისმიერწარმოებას ახლავს გარკვეული სირთულეები, რითაც განპირობებულია მისი მაღალი ღირებულება, წარმოების შეზღუდული მასშტაბი და ნაკლოვანებები სანიტარულ-ჰიგიენური თვალსაზრისით.

ამ სირთულეების დასაძლევად შპს „დემეტრაში“ ჩატარდა საკვლევი სამუშაოები, რომელთა გადასაწყვეტად გამოყენებულ იქნა არატრადიციული ხერხები:

- ყვავილის მტვრისაგან, რომელსაც ფუტკარი აგროვებს, ჭეოს წარმოება გრძელდება სკის გარეშე (ლაბორატორია ან საწარმო), ნედლეულში სხვადასხვა დანამატების შეტანით: ა) მარტივი შაქრები (ფრუქტოზა, გლუკოზა)- შაქრის მინიმუმის შესავსებად (აზურბილინი, 1956) და ბ) რძემჟავა ბაქტერიების უფრო თერმოსტაბილური სპეციალიზებული შტამი-ნაკლები აქტივობის მქონე ბუნებრივი მიკროფლორის სანაცვლოდ. აღნიშნულ პირობებში პროცესის ოპტიმალური მიმდინარეობის დადგენისათვის განისაზღვრა ცალკეული პარამეტრები (ტემპერატურა, ხანგრძლივობა, ცალკეული კომპონენტების დანახარჯები);
- ჭეოში ტენის შემცველობის დასაშვები ზღვარის დადგენა მოხდა იმ ანგარიშით, რომ შენახვის პროცესში აღკვეთილი ყოფილიყო ნებისმიერი მიკრობიოლოგიური აქტიურობა; ჭეოს უფრო საიმედო დაკონსერვებისათვის უკვე ცნობილ, მაღალი ანტიმიკრობული აქტივობის მქონე თაფლთან შერევა, ნარჩენი ტენიანობის

ანალოგიური მაჩვენებლით; ჭეოს შემაღვენილი ბიოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების ატმოსფერული ჟანგბადისაგან დასაცავად ერთ-ერთი ნეიტრალური გაზის (CO₂, N₂) გამოყენება, პროდუქტში ატმოსფერული ჰაერის ჩანაცვლებით;

- განისაზღვრა, აგრეთვე, ჭეოს წარმოებისათვის გამოყენებული აპარატურის სახეობანი, რომელთაგან ყველაზე უფრო ძვირადღირებული აღმოჩნდა ჰაერმშრალი საშრობი კარადა, ვაკუუმ-კამერა და Ph-მეტრი (ეს უკანასკნელი ჭეოში ნახშირწყლების მიკრობული გარდაქმნის დასრულების დასადგენად).

ამ ტრადიციული ხერხებით მიღებული ჭეოს უსაფრთხოების დასადგენად ლ.საყვარელიძის სახ. დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ეროვნული ცენტრის ბაქტერიოლოგიურ ლაბორატორიაში (გამგე- მედიცინის დოქტორი ლ.მალანია) ჩატარდა კვლევები ლაბორატორიული ცხოველების საკვებ ულუფაში ჭეოს საცდელი ნიმუშების შეტანით, მ. შ. წინასწარ ბოტულიზმის სპორებით დასნებოვნებული და შემდგომ საინკუბაციო რეჟიმში მოთავსებით. ამ სამუშაოს მიზანი იყო ბოტულიზმის სპორების ან ვეგეტატიური ფორმების მიერ ტოქსინის წარმოქმნის პროვოცირება. აღნიშნულის მიუხედავად ჭეოს საცდელ ნიმუშებში ტოქსინი არ წარმოიქმნა და ამრიგად, მისი უსაფრთხოება დადასტურებულ იქნა;

- შემუშავებული ღონისძიების ტექნიკურ-ეკონომიკურ მონაცემებში ძირითად მაჩვენებლად შევიდა პროცესის განხორციელებისათვის საჭირო დროის დანახარჯი. იგი შემდეგნაირად განისაზღვრა:
- ყვავილის მტვრის საცდელი პარტიის მომზადება და საინკუბაციოდ ჩადგმა-2,5 საათი;
- მტვრის საცდელ პარტიაში რძემჟავა დუღილის განხორციელება - 48-50 საათი;
- წარმოქმნილ ჭეოში ტენიანობის მაჩვენებლის ოპტიმიზაცია, მ.შ.: ა) თერმოსტატში 10-12 მმ სისქის გამოსაშრობ ფენაში- 12-13 საათი; ბ) ვაკუუმ-საშრობში - 1,5 საათი;
- თაფლის საცდელ პარტიაში ტენის ოპტიმიზება (83 მას. %-მდე) -1,5 საათი;

- ჭეოსა და თაფლის ნიმუშების ურთიერთშერევა- 1 საათი;
- მზა ჭეოს ჩადება ქილებში და ეტიკეტირება- 2 საათი.

ჩატარებული დაკვირვების თანახმად, ჭეოს მთელი პარტიის მოსამზადებლად დახარჯული დრო 70 საათს არ აღემატება. მხედველობაში მისაღებია ის გარემოებაც, რომ ეს პროცესი უწყვეტი არ არის და დროის აღნიშნულ მონაკვეთში ერთ მუშაკს უფრო მეტი სამუშაოს შესრულება შეუძლია. თუ ამ მაჩვენებელს ტრადიციული ხერხის ანალოგიურ მონაცემს (20±3 დღე) შევადარებთ, აღმოჩნდება, რომ ჭეოს მომზადების ხანგრძლივობა შემცირებულია 7-ჯერ (20:2,9=7,0), რაც პროდუქტის თვითღირებულების შემცირების უმთავრესი ბერკეტია.

დასკვნები:

- ჭეოს წარმოების პროცესის განხორციელება ფუტკრის ბუდის ნაცვლად ლაბორატორიულ ან საწარმოო პირობებში თავიდან აგვაცილებს პროდუქტის დაბინძურებას აშენებული ფიჭის მხრიდან (ფალსიფიცირებული ხელოვნური ფიჭა ან ბარტყისმიერი უსუფთაობანი);
- ჭეოს დამზადება შედარებით მაღალ თერმულ რეჟიმში ხდება: ა) ახალი ტექნოლოგიის პირობებში დაახლოებით 70 საათის განმავლობაში; ბ) ტრადიციული ხერხით დამზადებისას-20 დღელამეც, რაც მასში არსებულ თერმულად არამდგრადი ნივთიერებების შემცველობაზე უფრო უარყოფითად იმოქმედებს;

ახალი ტექნოლოგიით მიღებული ჭეოს სავარაუდო თვითღირებულება 55 ლარს/ კგ-ზე შეადგენს, საბაზრო ფასი (ასევე სავარაუდოდ) მოგების 50%-ის დარიცხვის შემთხვევაში 82 ლარს უდრის. ტრადიციულად წარმოებული ჭეოს საბაზრო ფასი 250- დან 285 ლარამდე მერყეობს, რაც დაახლოებით ერთისამად მეტია, ვიდრე ახალი ტექნოლოგიის გამოყენებისას.

ახალი ტექნოლოგიის გამოყენების დროს საჭირო არ არის აშენებული ფიჭის მთლიანობის დარღვევა, რამაც თაფლის წარმოებაზე შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ფიჭების დეფიციტის გამო. ამასთან წარმოებული ჭეო უფრო სუფთაა და უკეთესი სასაქონლო სახე აქვს ფეხვუნდის მარცვლების მთლიანობის შენარჩუნების მეშვეობით.

შემოთავაზებული ტექნოლოგია საშუალებას იძლევა, ჭეო ვანარმოთ მთელი წლის განმავლობაში, რაც მეფუტკრის სამუშაოს უფრო ნაკლებად დაძაბულს ხდის, ხოლო შემოსავალი უფრო დინამური და იზრდება მთლიანად დარგის რენტაბელობა.

ჭეოს შემცირებული ღირებულება ქმედითი საშუალებაა მოსახლეობის ნაკლებად უზრუნველყოფილი ფენის მიერ მისი მოხმარების გაზრდისა და საექსპორტო პოტენციალის გაუმჯობესებისათვის, სადაც ამ ტექნოლოგიით დამზადებული პროდუქტი ფასისა და სხვ. მონაცემების წყალობით კონკურენციის გარეშე უნდა აღმოჩნდეს.

საშრობი კარადა

ვაკუუმ-კამერა ნახშირორჟანგის ბალონთან ერთად

